

Istinita ispovijest zlostavljanog djeteta

Dave Pelzer Dijete zvano »Ono«
Naslov izvornika ACHILD CALLED »IT«
Copyright © 1995 Dave Pelzer
Urednik
Predrag Tomljanovic

Rijeka, 2004.

Ova je knjiga posvećena mom sinu Stephenu koji me milošću Božjom naučio daru ljubavi i radosti kroz djetetove oči. Ova je knjiga posvećena i nastavnicima te osoblju osnovne škole Thomas Edison, a osobito: Stevenu E. Ziegleru, Atheni Konstan, Peteru Hansenu, Joyce Woodworth, Janice Woods, Betty Hoivell, te školskoj sestri.

Za vašu hrabrost i zato što ste žrtvovali karijeru toga sudbonosnog dana
5. ožujka 1973. Spasili ste mi život.

Nakon godina intenzivnog rada, žrtvovanja, frustracija, kompromisa i prijevara, ova je knjiga napokon objavljena i može se nabaviti posvuda u knjižarama. Želim odati priznaje svima koji su istinski vjerovali u ovu kampanju:

- Jacku Canfieldu, koautoru fenomenalnog bestselera Pileća juha za dušu, za izuzetnu ljubaznost što je otvorio velika vrata. Jack je uistinu rijetka pojava; bez zadržke je u jednom danu pomogao većem broju ljudi nego što mnogi mogu za cijeloga života. Budite blagoslovljeni, gospodine.
 - Nancy Mitchell i Kim Wiele u Canfield Groupu za veliki entuzijizam i vodstvo. Hvala Vam, dame.
 - Peteru Vegsu u Health Communications, Inc. te Christine Belleris, Matthewu Dieneru, Kim Weiss i cijelom ljubaznom osoblju u HCI-ju na iskrenosti, profesionalizmu i svakodnevnoj ljubaznosti zbog čega je objavljivanje ove knjige postalo zadovoljstvo; od Kudos Galore do Irene Xanthos i Lori Golden na njihovoj upornosti i požurivanju. I velika hvala svima u Umjetničkom odjelu na naporu i predanosti.
 - Posebna hvala Marshi Donohoe, izuzetnoj urednici, za sate uređivanja i preuređivanja knjige kako bi čitatelju dala jasan i precizan prikaz ove priče kroz djetetove oči.
 - Patti Breitmann iz Breitmann Publishing Projects na njezinu početnom trudu i financiranju.
 - Cindy Adams na nepokolebljivoj vjeri kad mi je najviše trebala.
 - Posebna hvala Ricu i Donu u Rio Villa Resortu, mome domu daleko od doma, na savršenom utočištu tijekom cijeloga projekta.
 - I na kraju, Phyllis Collen. Želim vam svu sreću.
- Želim vam mir. Neka vas Bog blagoslovi.

Neka su imena u ovoj knjizi izmijenjena da bi se zaštitili dostojanstvo i privatnost.

Ova knjiga, kao prvi dio trilogije, napisana je dječjim jezikom. Ton i rječnik odraz su godina i mudrosti djeteta u vremenu kad su prikazani.

Knjiga se temelji na djetetovu životu od 4. do 12. godine.

Drugi dio trilogije, Izgubljeni dječak, temelji se na životu istog djeteta od 12. do 18. godine.

Ožujka 1973., Daly City, Kalifornija

Kasnim. Moram oprati suđe na vrijeme, inače nema doručka; a budući da nisam večerao prošle noći, moram nešto pojesti. Majka trči uokolo i viče na moju braću. Čujem kako gazi hodnikom prema kuhinji. Ponovo sam uronio ruke u kipuću vodu za ispiranje. Zakasnio sam. Uхватила me s rukama izvan vode.

PLJUS! Majka me udarila po licu pa sam pao na pod. Nisam blesav da stojim i podnesem udarac. Naučio sam na teži način da se to smatra bezobraznošću, što znači još udaraca ili još gore, da nema hrane. Ustao sam. Izbjegavam njezin pogled, a ona vrišti.

Pravim se da se bojim, kimam njezinim prijetnjama. - Molim te - kažem u sebi - samo mi daj jesti. Udari me ponovo, ali moram jesti. - Još jedan udarac gurnuo je moju glavu na radnu površinu. Puštam suze lažnog poraza niz lice, a ona izjuri iz kuhinje. Čini se zadovoljna sobom. Nakon što sam prebrojio korake uvjerivši se daje otišla, odahnuo sam. Uspjelo je. Majka me može tući koliko želi, ali joj nisam dao da mi oduzme volju za preživljavanjem.

Završio sam prati sude, a zatim i ostale zadaće. Za nagradu sam dobio doručak - ostatke iz zdjele s pahuljicama jednog od moje braće. Danas mi je sretan dan. Ostalo je samo nekoliko pahuljica u pola zdjele mlijeka, ali progutao sam ih što sam brže mogao prije nego se majka predomisli. To je već znala napraviti. Majka uživa koristiti se hranom kao oružjem. Nije luda da baci ostatke u kantu za smeće.

Zna da bih ih ja poslije iskopao. Majka zna većinu mojih trikova.

Nakon nekoliko minuta nalazim se u starom obiteljskom karavanu. Budući da toliko kasnim s kućanskim poslovima, mora me odvesti u školu. Obično trčim do škole i stižem točno na početak sata pa nemam vremena ukrasti kakvu hranu od druge djece.

Majka pušta starijeg brata, ali mene zadržava s predavanjem o planovima za sutra. Odvest će me svom bratu. Kaže da će se ujak Dan »pobrinuti za mene«. To govori tako da zvuči kao prijetnja. Ja je preplašeno pogledam kao da se doista bojim. Ali znam da iako je moj ujak bezosjećajna osoba, sigurno neće postupati sa mnom kao majka.

Prije nego što je karavan stao, izletio sam iz auta. Majka više neka se vratim. Zaboravio sam zgužvanu vrećicu s ručkom koja je posljednje tri godine uvijek sadržavala isti jelovnik: dva sendviča s kikirikijem i nekoliko mrkvi. Prije nego što sam opet izletio iz auta, rekla mi je: - Reci ... reci da si naletio na vrata. - A zatim glasom koji jako rijetko rabi u razgovoru sa mnom: - Ugodan dan. - Pogledam njezine natečene crvene oči.

Još je mamurna od prošle noći. Njezina nekoć prekrasna sjajna kosa sada je otrcani busen. Kao i obično, nije našminkana. Predebela je i to zna. Sve u svemu, to je postao majčin tipičan izgled. Budući da toliko kasnim, moram se javiti u tajništvo. Sijeda tajnica me pozdravlja sa smiješkom. U sljedećem trenutku dolazi školska sestra i vodi me do svog ureda gdje prolazimo uobičajeni postupak.

Prvo mi pregleda lice i ruke. - Što ti je to iznad oka? - pita me.

Kimam plaho: - Pa, naletio sam na vrata od hodnika... slučajno.

Ponovo se nasmije i uzima fascikl s vrha ormara. Prelistava i saginje se da mi pokaže. - Evo! - pokazuje na papir. - To si rekao prošlog ponedjeljka. Sjećaš se?

Brzo mijenjam priču. - Igrao sam bejzbol i udario se palicom. To je bilo slučajno. Slučajno. - To uvijek moram reći. Ali sestra nije naivna. Oštro me ukori tako da sam na kraju rekao istinu. Uvijek se slomim i priznam, iako osjećam da bih trebao zaštititi majku.

Sestra mi kaže da će sve biti u redu i neka se skinem. To radimo od lani tako da sam je odmah poslušao. Moja majica dugih rukava ima više rupa nego švicarski sir. Tu majicu nosim već oko dvije godine. Majka traži da je nosim svaki dan kako bi me ponizila. Hlače su mi u jednako lošem stanju; cipele imaju rupe na prstima. Veliki prst može izmigoljiti iz jedne od njih. Dok stojim samo u donjem rublju, sestra bilježi moje različite brazgotine i modrice. Broji brazgotine poput crta na mom licu tražeći onu koju je možda prije propustila. Vrlo je temeljita. Nakon toga, mi pogleda zube sto su okrhnuti od udaraca po kuhinjskoj radnoj površini. Dodaje još bilježaka na papir. Zatim me nastavlja pregledavati. Zaustavlja se na starom ožiljku na mom trbuhu. - To je mjesto - reče nakon što proguta slinu - gdje te ubola? - Da, gospođo - odgovaram. - O, ne - kažem sebi.

- Učinio sam nešto loše ... ponovo. - Sestra je sigurno vidjela zabrinutost u mojim očima. Odložila je fascikl i zagrlila me. - Dobro - reko sam sebi. - Ona je toliko topla - ne želim je pustiti. Želim zauvijek ostati u njezinu naručju.

- Držim oči čvrsto zatvorene i nekoliko trenutaka ništa drugo ne postoji. Pogladila me po glavi. Lecnem se od otekline koju mi je majka zadala. Sestra me prestaje grliti i odlazi iz sobe. Žurim se obući. Ona to ne zna, ali sve radim što brže mogu.

Sestra se vraća za nekoliko minuta s g. Hansenom, ravnateljem, i mojih dvoje učitelja, gospođicom Woods i gospodinom Zieglerom. G. Hansen me zna jako dobro. Bio sam u njegovu uredu više nego bilo koje drugo dijete u školi. Pogleda na papir, a sestra javlja što je otkrila. Podiže me za bradu. Bojim se pogledati ga u oči, što mi je uglavnom navika od komunikacije s majkom. Ali isto tako jer mu ništa ne želim reći. Jedanput, prije nekoliko godina, nazvao je majku i pitao za moje modrice. U to vrijeme nije imao pojma što se događa. Znao je samo da sam problematično dijete koje krade hranu. Kad sam sutradan došao u školu, vidio je rezultate majčinih udaraca.

Više nikad nije nazvao.

G. Hansen se izdere da mu je dosta toga. Ja gotovo pretrnem od straha. - Opet će nazvati majku! - vrišti moj mozak. Slomim se i zaplačem. Tijelo mi se trese kao želatina. Mrmljam kao novorođenče, preklinjem g. Hansena da ne nazove majku.

- Molim! - jecam - Ne danas! Zar ne razumijete da je petak?

G. Hansen me uvjerava da neće nazvati majku i šalje me na sat. Budući da je prekasno za sat razredne zajednice, trčim ravno na sat engleskog gdje Woodworth. Danas je diktat o svim državama i njihovim glavnim gradovima. Nisam spreman. Obično sam vrlo dobar učenik, ali posljednjih nekoliko mjeseci odustao sam od svega u životu, pa i od bijega od bijede radom u školi. Kad sam ušao, svi su učenici začepili nos i stali siktati na mene. Učiteljica na zamjeni, mlađa žena, maše rukama ispred lica. Nije navikla na moj smrad. Na udaljenosti ruke daje mi test, ali prije nego što sam uspio sjesti na kraj učionice pokraj otvorenog prozora, zovu me natrag u ravnateljev ured. Cijela soba urla na mene - otpad petog razreda.

Trčim do tajništva brzinom munje. Grlo mi je još ozlijeđeno i peče me od jučerašnje »igre« koju je majka igrala sa mnom. Tajnica me vodi do zbornice. Nakon što otvori vrata, treba mi nekoliko trenutaka da mi se oči priviknu. Ispred mene, za stolom, sjede moj razrednik gospodin Ziegler, učiteljica matematike gđica Moss, školska sestra, g. Hansen i policajac. Smrznuo sam se na mjestu. Ne znam da li pobjeći ili čekati da se krov sruši. Gospodin Hansen mi mahne neka uđem, a tajnica zatvara vrata za mnom. Sjednem na čelo stola i objašnjavam da nisam ništa ukrao ... danas. Smiješak se pojavi na potištenim mrkim pogledima. Ne znam da oni riskiraju vlastiti posao da me spase.

Policajac objašnjava zašto ga je g. Hansen pozvao. Osjećam da sam se šćućurio u stolici policajac je tražio da mu ispričam sve o majci. Kimam glavom da neću. Previše ljudi zna tajnu i znam da će ona to saznati. Nježan glas me smiruje. Mislim da je to gđica Moss. Kaže mi da je sve u redu. Duboko udahnem, stišćem ruke i oklijevajući pričam o majci i sebi. Zatim sestra traži da ustanem i pokazuje policajcu ožiljak na grudima. Bez oklijevanja kažem da je to slučajno, što je istina. Majka me nije namjeravala ubosti. Plačem dok razvezujem jezik govoreći im da me majka kažnjava jer sam zločest. Htio bih da me puste na miru. Osjećam se tako ljigavo. Znam da nakon svih tih godina nitko ne može ništa učiniti.

Nakon nekoliko minuta kažu mi da sjednem u vanjski ured. Dok zatvaram vrata, svi odrasli me gledaju i kimaju glavama odobravajući. Vrpeljim se na stolici; gledam kako tajnica tipka. Čini se kao vječnost dok me g. Hansen nije pozvao natrag u sobu. Gđica Woods i g. Ziegler napuštaju predvorje. Izgledaju sretni, ali istodobno i zabrinuti. Gđica Woods klekne i zagrlji me. Mislim da nikad neću zaboraviti miris njezina parfema u kosi. Pušta me i okreće se da ne vidim kako plače. Sad sam doista zabrinut. G. Hansen mi daje poslužavnik s ručkom iz kantine.

- Bože! Već je vrijeme ručka? - pitam se.

Jedem toliko brzo i pohlepno da ne mogu ni osjetiti okus hrane. Pojeo sam u rekordnom roku. Uskoro se ravnatelj vraća s kutijom keksa upozorivši me da ne jedem tako brzo. Nemam pojma što se događa. Možda je moj otac, koji je rastavljen od majke, došao po mene. Ali znam da je to samo mašta.

Policajac me pita adresu i broj telefona.

- To je to - kažem sebi - natrag u pakao! Opet ću dobiti od nje!

Policajac bilježi i dalje, a g. Hansen promatra. Uskoro zatvara notes i kaže g. Hansenu da ima dovoljno podataka. Pogledam prema ravnatelju. Lice mu je obliveno znojem. Osjećam da mi želudac počinje bubriti. Želim otići povraćati na zahod.

G. Hansen otvara vrata i vidim sve nastavnike na pauzi za ručak kako zure u mene. Tako se sramim.

- Znaju - kažem sebi. - Znaju istinu o mojoj majci, pravu istinu.

- Toliko je važno da znaju da nisam zločest dečko. Toliko se želim sviđati ljudima i biti voljen. Idem niz hodnik. G. Ziegler drži gđicu Woods.

Ona plače. Čujem kako jeca. Još jedanput me zagrlji i brzo se okrene. G. Ziegler se rukuje sa mnom.

- Budi dobar dečko - kaže.

- Da, gospodine. Trudit ću se. - To je sve što mogu reći.

Školska sestra stoji tiho pokraj g. Hansena. Svi mi kažu doviđenja. Sad znam da idem u zatvor. -

Dobro - kažem u sebi. - Barem me ona neće moći tući ako sam u zatvoru.

Policajac i ja izlazimo i prolazimo pokraj kantine. Vidim neku djecu iz svog razreda kako se igraju graničara. Nekoliko ih se prestane igrati. Viču:

- David je uhićen! David je uhićen!

- Policajac me potapša i kaže kako je sve u redu. Vozi me niz ulicu dalje od osnovne škole Thomas Edison, a ja vidim djecu koja djeluju zbunjena mojim odlaskom. Prije nego što sam otišao, g. Ziegler mi je rekao kako će reći ostaloj djeci istinu, pravu istinu. Sve bih dao da sam bio u razredu kad su saznali da nisam tako loš.

Za nekoliko minuta dolazimo do policijske postaje u Daly Cityju. Nekako očekujem da će majka biti onde. Ne želim izaći iz auta. Policajac otvara vrata i nježno me povuče za lakat u veliki ured. Nema niti jedne druge osobe u sobi. Policajac sjedi na stolici u kutu i tipka nekoliko stranica papira. Gledam policajca izbliza dok polako jedem kekse. Uživam u njima što duže mogu. Ne znam kad ću opet jesti. Prošlo je poslijepodne kad je policajac završio sa svom papirologijom. Ponovo pita moj broj telefona.

- Zašto? - zajecam.
 - Moram je nazvati, Davide - kaže nježno.
 - Ne! - zapovjedim. - Pošaljite me natrag u školu. Zar ne shvaćate? Ne smije saznati da sam rekao. Smiruje me još jednim keksom dok polako naziva 7-5-6-2-4-6-0. Gledam kako se crni brojčanih okreće dok se dižem i idem prema njemu. Naprežem cijelo tijelo pokušavajući čuti kako zvoni telefon s druge strane. Javlja se majka. Njezin me glas preplašio. Policajac mi pokazuje neka se maknem i duboko udahne prije nego što kaže:
 - Gospođo Pelzer, ovdje policajac Smith iz policijske postaje Daly Cityja. Vaš sin David danas neće doći kući. Bit će pod skrbništvom Odjela za mladež San Mateo. Ako imate kakvih pitanja, nazovite njih.
 - Zaklopi telefon i nasmiješi se.
 - No, to nije bilo tako teško, zar ne? - upita me. Ali izgled njegova lica kaže mi da je više uvjeravao sebe nego mene.
- Nakon nekoliko kilometara nalazimo se na autocesti 280. Idemo prema predgrađima Daly Cityja. Pogledam desno i vidim znak koji kaže: NAJLJEPŠA AUTOCESTA NA SVIJETU. Policajac se nasmiješi s olakšanjem dok napuštamo grad.
- Davide Pelzer - reče - gladan si.
 - Sto? - pitam zgrabivši svoj jedini izvor hrane. – Ne razumijem. Zar me ne vodite u zatvor? Ponovo se nasmiješi i nježno me stisne.
 - Ne, Davide. Ne moraš se brinuti, ozbiljno. Tvoja majka ti više nikad neće nauditi. Nagnem se natrag u sjedalu. Odsjaj sunca pogađa me u oči. Okrećem se od sunčanih zraka dok mi suza klizi niz obraz.
 - Slobodan sam?

Prije nego što sam zlostavljan, moja je obitelj nalikovala obitelji iz TV serije 1960-ih Brady Bunch. Moja dva brata i ja bili smo nagrađeni savršenim roditeljima. Što god nam se prohtjelo, bilo nam je ispunjeno ljubavlju i pažnjom.

Živjeli smo u skromnoj četverosobnoj kući u takozvanoj dobroj četvrti u Daly Cityju. Sjećam se da sam, pogledavši kroz crveno-smeđi prozor naše dnevne sobe, za vedrih dana vidio sve do jarkonarančastih tornjeva Golden Gate Bridgea i prekrasnog neba San Francisca.

Moj otac, Stephen Joseph, uzdržavao je obitelj kao vatrogasac. Radio je u središtu San Francisca. Bio je visok metar sedamdeset pet i imao oko devedest pet kila. Imao je široka ramena i podlaktice kojima bi se ponosio svaki snagator. Njegove guste crne obrve podudarale su se s kosom. Osjećao sam se posebnim kad bi mi namignuo i nazvao me »Tigre«.

Moja majka, Catherine Roerva, bila je žena prosječne visine i izgleda. Nikad se nisam mogao sjetiti boje njezinih očiju, ali je mama bila žena koja je plamtjela ljubavlju za djecom. Njezina najveća vrijednost bila je odlučnost. Mama je uvijek bila puna ideja, uvijek je zapovijedala svim obiteljskim stvarima. Jedanput, kad mi je bilo četiri ili pet godina, mama je rekla da je bolesna i sjećam se da mi se činilo da baš nije bila svoja. Bio je to dan kad je otac radio u vatrogasnoj postaji. Nakon što je poslužila večeru, mama je odjurila od stola i počela ličiti stube što su vodile do garaže. Kašljala je dok je mahnilo premazivala svaku stubu crvenom bojom. Boja se još nije sasvim osušila, a mama je počela na njih zakucavati gumene podloške. Crvene boje bilo je i po podlošcima i po mami. Kad je završila, ušla je u kuću i srušila se na kauč. Sjećam se da sam je pitao zašto je stavila podloške prije nego što se boja osušila. Nasmiješila se i rekla:

- Samo sam htjela iznenaditi tvog tatu.

U spremanju kuće mama je bila prijatelj apsolutne čistoće. Nakon što je nahranila za doručkom moja dva brata, RONALDA i STANA, te mene, brisala je prašinu, dezinficirala, ribala i usisavala. Niti jedna soba u našoj kući nije ostala nedirnuti. Kako smo rasli, mama se pobrinula da i mi održavamo svoje sobe čistima. A vani se pomnjivo brinula za mali cvjetnjak na kojem joj je zavidjelo cijelo susjedstvo.

Mami bi se sve što je dotaknula pretvaralo u zlato. Ništa nije radila polovično. Stalno nam je govorila da što god radimo, moramo raditi najbolje što možemo.

Mama je bila uistinu darovita kuharica. Od svega što je činila za obitelj, mislim da je pripremanje novih i egzotičnih jela bio njezin omiljeni posao. To je osobito bilotako u dane kad je otac bio kod kuće. Provodila bi veći dio dana pripremajući svoja fantastična jela. Neke dane kad je otac radio, mama bi nas povela u zanimljivo razgledavanje grada. Jednog dana odvela nas je u Chinatown u San Francisco. Dok smo se vozili Chinatovraom, mama nam je pričala o kulturi i povijesti kineskog naroda. Kad smo se vratili, mama je uključila kasetofon i naš je dom bio ispunjen prelijepim zvukovima Dalekog istoka. Zatim je ukasila blagovaonicu kineskim lampionima. Te je večeri obukla kimono i poslužila nešto što nam je izgledalo jako egzotično i ukusno. Na kraju večere dala nam je kolačiće sa skrivenom porukom i pročitala ih. Osjetio sam da će mi poruka u keksu pokazati sudbinu. Nakon nekoliko godina kad sam bio dovoljno star za čitati, našao sam jednu od tih starih poruka.

Pisalo je: »Voli i poštuju majku jer je ona plod koji ti je dao život.« Tada je naša kuća bila puna životinja: mačaka, pasa, akvarij pun egzotičnih riba i kornjača imenom »Tor«. Najbolje se sjećam kornjače jer mi je mama dozvolila da izaberem ime za nju. Bio sam ponosan jer su braća mogla odabrati ime drugim životinjama, a sada sam ja bio na redu. Nazvao sam reptila po svom omiljenom liku iz crtica.

Činilo se da su dvadesetlitarški i četrdesetlitarški akvariji posvuda. Bilo ih je barem po dva u dnevnoj sobi i jedan pun šarančića s crnim pjegama u spavaćoj sobi. Mama je kreativno ukrašavala zagrijane akvarije šljunkom i podlogom u boji, svime za što je mislila da će dati akvarijima stvarniji izgled.

Često bismo sjedili pored akvarija dok nam je mama pričala o raznim vrstama riba.

Najdramatičnija od svih maminih lekcija došla je jedno nedjeljno popodne. Jedna naša mačka čudno se ponašala. Mama nas je sve posjela oko mačke dok je tumačila rađanje. Nakon što su svi mačići izašli iz majke mačke, mama je naširoko objasnila čudo života. Bez obzira na to što je obitelj radila, mama je nekako držala lekcije iako mi nismo ni bili svjesni da nas uči.

U našoj obitelji tijekom tih dobrih godina praznici su počinjali za Noć vještica. Jedne listopadske noći kad se veliki puni Mjesec vidio u potpunosti, mama je požurivala nas trojicu da izađemo i pogledamo Veliku bundevu na nebu. Kad smo se vratili u sobe, rekla nam je da pogledamo ispod jastuka gdje smo našli Matchboxove trkaće autiče. Braća i ja cičali smo od veselja, a mamino je lice sjalo od ponosa. Sutradan nakon Dana zahvalnosti mama je nestala u podrumu i zatim donijela goleme kutije s božićnim ukrasima. Dok je stajala na ljestvama, zataknila je lanac ukrasa za grede na stropu. Kad je završila, svaka je soba u našoj kući imala blagdanski ugođaj. U blagovaonici je majka postavila crvene svijeće različitih veličina na vrh svog vrlo cijenjenog hrastovog ormara. Pahuljice su krasile svaki prozor u dnevnoj sobi i blagovaonici. Oko naših prozora u spavaćoj sobi bile su postavljene božićne lampice. Svake bih noći zaspao gledajući mekanu, šarenu svjetlost božićnih lampica što su se palile i gasile.

Naš bor nikad nije bio niti centimetra niži od dva i pol metra pa je trebala čitava obitelj i mnogo sati da ga okitimo. Svake godine jedan od nas je imao čast postaviti anđela na vrh bora dok nas je otac držao snažnim rukama. Nakon što je bor ukrašen i večera završila, skupili bismo se u karavanu i krstarili susjedstvom diveći se ukrasima na drugim domovima.

Mama je uvijek sanjerala o svojim idejama za većim i boljim stvarima za sljedeći Božić, iako smo braća i ja znali da je naša kuća najbolja. Kad bismo se vratili kući, mama bi nas posjela pokraj kamina da popijemo eggnog. Dok bi nam pričala priče, čuo se Bing Crosby kako pjeva »Bijeli Božić«. Bio sam toliko uzbuđen tijekom praznika da nisam mogao spavati. Katkad bi me majka njihala, a ja bih zaspao slušajući pucketanje vatre.

Približavanjem Božića braća i ja postajali smo sve uzbuđeniji. Gomila darova uz bor rasla je iz dana u dan. Kad je Božić napokon došao, bilo je na tucet darova za svakog od nas.

Na Badnjak, nakon posebne večere i pjevanja božićnih pjesama, smjeli smo otvoriti dar. Nakon toga bi nas poslali na spavanje. Naćulio bih uši dok sam ležao u krevetu čekajući zvuk praporaca na saonicama Djeda Božićnjaka. Ali zaspao bih prije nego bih uspio čuti kako njegovi sobovi slijeću na krov.

Prije zore mama bi se ušuljala u našu sobu i probudila nas šapćući: - Došao je Djed! - Jedne godine dala je svakome žuti plastični čvrsti šešir i poslala nas u dnevnu sobu. Trebala nam je cijela vječnost da strgnemo šareni papir s kutija da nađemo nove božićne igračke. Naposljetku nam je rekla da odemo u dvorište u svojoj novoj odjeći i pogledamo kroz prozor svoj golemi bor. Te godine, stojeći u dvorištu, sjećam se, vidio sam da mama plače. Pitao sam je zašto je tužna. Mama mi je rekla da plače jer je toliko sretna što ima pravu obitelj.

Budući da je očevo posao zahtijevao da radi u 24-satnim smjenama, majka nas je vodila na izlete kao što je bio izlet u obližnji Golden Gate Park u San Franciscu. Dok smo se polako vozili kroz park, mama je objasnila kako je tu drukčije i kako zavidi na lijepom cvijeću. Akvarij Steinhart u parku posjećivali bismo posljednji. Braća i ja bismo pojurili stubama i protrčali kroz teška vrata. Bili smo uzbuđeni dok smo virili preko mjedene ograde u obliku morskog konjica promatrajući mali vodopad i baru što je bila dom aligatorima i velikim kornjačama. Kao djetetu to mi je bilo najdraže mjesto u cijelom parku. Jedanput sam se preplašio da ću se okliznuti preko ograde i pasti u baru. Bez ijedne riječi mama je osjetila moj strah. Pogledala me odozgo i jako nježno primila za ruku.

Proljeće je značilo piknike. Mama bi napravila gozbu od pečenih pilića, salate, sendviča i puno deserta noć prije. U rano jutro naša bi obitelj krenula do parka Junipero Sierra. Kad smo stigli onamo, braća i ja bismo kao divlji trčali po travi i ljuljali se što smo više mogli na ljuljačkama u parku. Katkad bismo se odvažili na nešto novo.

Mama nas je morala odvlačiti od zabave kad bi došlo vrijeme ručku. Proždrlji bismo hranu poput vukova jedva se sladeći njome, a zatim bismo odjurili u nepoznato u potrazi za velikom pustolovinom. Naši roditelji su sretni ležali jedno do drugoga na deki, pili crveno vino i gledali nas kako se igramo. Bilo je uvijek uzbudljivo kad je obitelj išla na ljetovanje. Mama je bila mozak operacije. Isplanirala je svaku pojedinost i sijala od ponosa kako se sve odvijalo. Obično bismo išli u Portolu ili Memorial Park i kampirali u svom golemom, zelenom šatoru tjedan dana ili više. A ponekad nas je otac vozio sjeverno preko Golden Gate Bridgea. Znao sam da idemo na moje najdraže mjesto na svijetu - Russian River.

Najupečatljivije putovanje na rijeku bilo je kad sam bio u vrtiću. Posljednji dan mama je tražila da me puste pola sata ranije. I dok je otac trubio, ja sam odletio do auta koji je čekao. Bio sam uzbuđen jer sam znao kamo idemo. Tijekom vožnje postao sam fasciniran beskonačnim vinogradima. Kad smo ušli u mirni grad Guernville, spustio sam prozor da pomirišem zrak sladak od sekvoja.

Svaki je dan bio nova pustolovina. Braća i ja proveli bismo dan verući se po starom spaljenom panju u posebnim čizmama ili bismo plivali u rijeci pokraj Johnsonove plaže. Johnsonova je plaža bila cjelodnevno događanje. Otišli bismo iz svoje kućice u devet i vratili se poslije tri.

Mama nas je učila plivati u maloj grabi u rijeci. Tog ljeta mama me naučila plivati leđno. Izgledala je tako ponosno jer sam to mogao.

Svaki se dan činio ispunjen čarolijom. Jednoga dana nakon večere mama i tata su nas trojicu odveli da gledamo zalazak sunca. Svi smo se držali za ruke dok smo prolazili pokraj kućice g. Parkera da dođemo do rijeke. Zelena rijeka bila je glatka poput stakla. Sojke su grdile ostale ptice, a topli povjetarac mi je mrsio kosu. Bez riječi smo stajali promatrajući sunce koje je izgledalo poput vatrene kugle dok je tonulo iza visokog drveća i ostavljalo jarkoplave i narančaste pruge na nebu. Odozgo sam osjetio da me netko zagrlio. Mislio sam da je to otac. Okrenuo sam se i ispunio ponosom kad sam vidio da me mama čvrsto drži. Osjetio sam kako joj kuca srce. Nikad se nisam osjećao tako sigurno i toplo kao tog trenutka na Russian Riveru.

Moj odnos s mamom drastično se promijenio od discipliniranja do kažnjavanja što je izmicalo kontroli. Katkad je to bilo toliko strašno da nisam imao snage ni za otpuzati iako je to značilo spašavanje života.

Kao malo dijete bio sam glasniji od druge djece. Također sam imao nesreću biti uhvaćen u nedjelu, iako smo brat i ja često počinjali isti »zločin«. U početku sam morao stajati u kutu. Tada sam se počeo bojati mame. Jako. Nikad je nisam molio da me pusti. Sjedio bih i čekao da jedan od braće dođe u sobu i pita može li David doći igrati se.

U to se vrijeme mamino ponašanje počelo radikalno mijenjati. Kad je otac bio na poslu, provela bi cijeli dan ležeći na kauču i gledajući televiziju obučena samo u kućni ogrtač. Mama bi ustala samo da ode u kupaonicu, popije još jedno piće ili prigrrije ostatke hrane. Kada je vikala na nas, njezin se glas promijenio od brižne majke do pokvarene vještice. Uskoro je jauk majčinog glasa, slao drhtaje kroz moju kralježnicu. Čak i kad se izderavala na jednog od moje braće, otrčao bih sakriti se u sobu nadajući se da će se uskoro vratiti kauču, piću i televizijskom programu. Nakon nekog vremena mogao sam pogoditi kakav će mi biti dan vidjevši kako je obučena. Uzdahnuo bih zadovoljno kad god bih vidio mamu kako izlazi iz sobe u lijepoj haljini i našminkana. Tada bi uvijek izlazila nasmiješena. Kad je majka zaključila da »kutni tretman« nije više učinkovit, počeo je »tretman zrcalom«. U početku je to bila kazna bez upozorenja. Majka bi me jednostavno zgrabila i udarila licem u zrcalo pa mojim licem prekrivenim suzama prebrisala glatko, reflektirajuće staklo. Zatim bi mi naredila da neprestano govorim:

- Ja sam zločest dečko, ja sam zločest dečko, ja sam zločest dečko!

- Zatim sam morao stajati i gledati u zrcalo. Stajao bih tako rukama uz tijelo, ljuljao se i grozio trenutka kad dolazi drugi dio televizijskih reklama. Znao sam da će majka ubrzo toptati hodnikom da vidi jesam li licem okrenut prema zrcalu i da mi kaže da sam odvratno dijete. Kad god bi braća došla iz sobe, dok sam bio za zrcalom, pogledali bi me, slegnuli ramenima i nastavili se igrati - kao da nisam tu. U prvi mah sam bio ljubomoran, ali sam uskoro shvatio da samo pokušavaju spasiti svoju kožu. Dok je otac bio na poslu, majka bi stalno vikala i vrištala te prisiljavala braću i mene da tražimo po cijeloj kući nešto što je izgubila. Potraga je obično započela ujutro i trajala satima. Nakon nekog vremena poslala bi me da pretražim garažu što se nalazila ispod dijela kuće poput podruma. Čak sam i ondje podrhtavao kad bih čuo majku da vrišti na jednog od braće.

Potruga se nastavljala mjesecima i na kraju sam ja jedini izdvojen da tražim njezine stvari. Jedanput sam zaboravio što sam tražio. Kad sam je stidljivo pitao što sam morao naći, majka me ošamarila. Ležala je na kauču i nije uopće prestala gledati svoju seriju. Krv mi je potekla iz nosa i ja sam zaplakao. Majka je uzela ubrus sa stola, otrgnula komad i nagurala ga u moj nos.

- Znaš ti jako dobro što si tražio! - vikala je - Sad idi i nađi!

-Odjurio sam natrag u podrum pobrinuvši se da napravim dovoljno buke kako bih uvjerio majku da se pokoravam njezinim zapovijedima. Kako je majčin hir »nađi stvar« postajao češći, počeo sam fantazirati da sam našao predmet što je nedostajao. Zamišljao sam sebe kako koračam gore s plijenom i da me mama dočekuje sa zagrljajem i poljupcima. U mojoj fantaziji postojala je obitelj koja zauvijek živi sretno. Ali nikad nisam našao nijednu izgublenu majčinu stvar i nikad mi nije dozvolila da zaboravim da sam nesposobni gubitnik.

Kao malo dijete shvatio sam da je mama potpuno drukčija kad je otac kod kuće. Kad bi mama popravila kosu i stavila lijepu odjeću, djelovala je opuštenije. Volio sam kad je tata bio kod kuće. To je značilo da nema udaranja, tretmana zrcalom ili dugih potraga za njezinim izgubljenim stvarima. Otac je postao moj zaštitnik. Kad god je išao u garažu nešto raditi, ja sam odlazio za njim. Ako je sjedio u svojem omiljenom naslonjaču i čitao novine, stao bih pod njegove noge. Navečer, nakon što je suđe od večere pokupljeno sa stola, otac ga je prao, a ja brisao. Znao sam da mi se ništa loše neće dogoditi dokle sam god kraj njega.

Jednoga dana prije nego što je otišao na posao, doživio sam grozan šok. Nakon što je rekao doviđenja Ronu i Stanu, kleknuo je, primio me čvrsto za ramena i rekao da budem »dobar dečko«. Majka je stajala iza njega s rukama prekriženima na grudima i mrkim smiješkom na licu. Pogledao sam oca u oči i tada sam znao da sam »zločest dečko«. Tijelom mi je prostrujala studen hladna poput leda. Želio sam ga primiti i nikad ne pustiti, ali prije nego što sam mogao zagrliti oca, on je ustao, okrenuo se i otišao, a da više nije rekao ni riječ.

Kratko vrijeme nakon očeva upozorenja činilo se kao da su se stvari između majke i mene smirile. Kad je tata bio kod kuće, braća i ja smo se igrali u našoj sobi ili vani sve do oko 3 sata popodne. Majka bi tada upalila televizor da možemo gledati crtice. Za moje roditelje 3 sata značilo je happy hour. Otac bi ispunio kuhinjsku radnu plohu bocama alkohola i visokim finim čašama. Rezao bi limune i limete te ih stavljao u zdjelice pokraj male staklenke višanja. Često bi pili od popodneva pa sve dok braća i ja ne bismo otišli u krevet. Sjećam se da sam gledao kako plešu po kuhinji na glazbu s radija. Držali bi jedno drugoga i djelovali tako sretno. Mislio sam da mogu sahraniti loša vremena. Bio sam u krivu. Loša su vremena tek počinjala.

Nakon mjesec ili dva, u nedjelju, dok je otac radio, braća i ja smo se igrali u sobi kad smo čuli kako majka juri hodnikom vičući na nas. Ron i Stan su otrčali da se sklone u dnevnu sobu. Ja sam odmah sjeo u svoju stolicu. Raširenih i podignutih ruku majka je došla do mene. Dok je prilazila sve bliže, primaknuo sam stolicu zidu. Uskoro je moja glava dotaknula zid. Majčine oči su se caklile i bile crvene, a dah joj je smrdio na piće.

Zatvorio sam oči dok su me udarci ljuljali s jedne strane na drugu. Pokušao sam zaštititi lice rukama, ali majka ih je samo odmaknula. Njezini udarci kao da su trajali cijelu vječnost. Napokon sam izvukao lijevu ruku da prekrijem lice. U trenutku kad me majka zgrabila za ruku, izgubila je ravnotežu i zateturala. Kad se jako trgnula da vrati stabilnost, čuo sam da je nešto puklo i osjetio jaki bol u ramenu i ruci. Zaprepašteni pogled na majčinu licu rekao mi je da je i ona čula taj zvuk pa je olabavila pritisak na moju ruku, okrenula se i otišla kao da se ništa nije dogodilo. Obujmio sam ruku dok sam podrhtavao od boli. Prije nego što sam mogao pogledati ruku, majka me pozvala na večeru. Uronio sam u poslužavnik da pokušam jesti. Kad sam posegnuo za čašom mlijeka, moja lijeva ruka nije reagirala. Prsti su mi se trgnuli na zapovijed, ali je moja ruka zazveckala i postala beživotna. Pogledao sam majku pokušavajući moliti očima.

Ignorirala me. Znao sam da se nešto jako loše dogodilo, ali sam bio prezaplašen da izustim ijednu riječ. Samo sam sjedio piljeći u hranu. Majka me naposljetku ranije poslala u krevet i rekla mi neka spavam na gornjem krevetu. To je bilo čudno jer inače spavam u donjem. Negdje pred zoru napokon sam zaspao s lijevom rukom pomnjivo umotanom u desnoj.

Nisam dugo spavao kad me majka probudila i objasnila da sam se otkotrljao s gornjeg kreveta tijekom noći. Izgledala je jako zabrinuta zbog moga stanja i odvezla me u bolnicu. Kad je rekla liječniku da sam pao s vrha kreveta, mogao sam vidjeti prema njegovu pogledu kako zna da ozljeda nije slučajna. Ponovo sam se bojao progovoriti. Kod kuće je majka ocu ispričala još dramatičniju priču. U novoj verziji majka me pokušala uhvatiti prije nego što sam pao pod. Dok sam sjedio u majčinu krilu slušajući kako laže ocu, znao sam da mi je mama bolesna. Ali je moj strah održao nesreću tajnom. Znao sam da će sljedeća nesreća biti još gora ako nekome kažem.

Škola je bila raj za mene. Bio sam oduševljen što sam dalje od majke. Pod odmorom sam bio divlji. Jurio sam po igralištu tražeći nove, pustolovne stvari. Lako sam nalazio prijatelje i bio sam jako sretan što sam u školi. Jednoga dana u kasno proljeće, kad sam se vratio kući iz škole, majka me odvukla u svoju spavaću sobu. Zatim je vikala na mene rekavši da trebam ponavljati prvi razred jer sam zločest dečko. Nisam razumio. Znao sam da imam najviše dobrih testova u razredu. Slušao sam učiteljicu i osjećao da me voli. Ali je majka nastavila vikati da sam osramotio obitelj i da ću biti oštro kažnjen. Odlučila mi je zabraniti gledati televiziju, zauvijek. Morao sam biti bez večere i raditi što god bi se majci prisnilo. Nakon još jednog maltretiranja poslala me stajati u garažu sve dok me ne pozove da odem u krevet.

Tog su me ljeta ostavili bez upozorenja ispred kuće tete Josie na putu za kamp. Nitko mi to nije rekao i nisam mogao shvatiti zašto. Osjećao sam se kao otpadnik dok je karavan odlazio bez mene. Bio sam tako tužan i jadan. Pokušao sam pobjeći od tete. Htio sam pronaći svoju obitelj i zbog nekog čudnog razloga htio sam biti s majkom. Nisam dospio daleko, a teta je obavijestila majku o mom pokušaju bijega. Sljedeći je put otac radio 24-satnu smjenu, a ja sam platio za svoj grijeh. Majka me ošamarila, zatim udarila pa opalila nogom sve dok se nisam srušio na pod. Pokušao sam reći majci da sam morao pobjeći jer sam želio biti s njom i s obitelji. Pokušao sam joj reći da mi nedostaje, ali je majka odbila razgovarati sa mnom. Pokušao sam još jednom, no majka je odjurila u kupaonicu, zgrabila sapun i ugurala mi ga u grlo. Nakon toga nije mi dopustila govoriti osim ako mi je tako naredila.

Povratak u prvi razred bio je pravo veselje. Znao sam osnovne lekcije i odmah sam proglašen genijem u razredu. Budući da sam pao, Stan i ja smo pohađali isti razred. Pod odmorom bih otišao igrati se do Stanova razreda. U školi smo bili najbolji prijatelji, no znali smo da se kod kuće to ne smije vidjeti. Jednoga dana otrčao sam kući pokazati školski sastavak. Majka me odvukla u spavaću sobu vičući na mene zbog pisma koje je primila sa Sjevernog pola. Tvrđila je da u pismu piše da sam »zločesti dečko« i da mi Djed Božićnjak neće donijeti darove. Majka je bjes-njela rekavši da sam ponovo osramotio obitelj. Stajao sam u čudu, a majka me nemilosrdno šikanirala. Osjećao sam da živim u noćnoj mori koju je stvorila majka i molio sam da se nekako probudim. Prije Božića pod borom je za mene bilo samo nekoliko darova, a i ti su došli od rođaka izvan uže obitelji. Na božićno jutro Stan se usudio pitati majku zašto mi je Djed donio samo dvije slike za ukrašavanje. Održala mu je bukvicu rekavši: - Djed donosi igračke samo dobrim dečkima i curicama. -Pogledao sam Stana. U njegovim je očima bila tuga i mogao sam vidjeti da je shvatio majčine strašne igre. Budući da sam još bio u kazni, na sam Božić morao sam čistiti okućnicu, čuo sam svađu između majke i oca. Bila je ljuta što je »iza njezinih leđa« meni kupio slike.

Majka je rekla ocu da je ona zadužena da disciplinira »tog dečka« i da joj potkopava autoritet kupujući mi darove. Što se duže otac svađao, to je ona postajala bjesnija. Vidio sam da je izgubio i da sam postajao sve izoliraniji.

Nakon nekoliko mjeseci majka je postala voditeljica izviđača. Kad god su druga djeca došla k nama, postupala je s njima kao s kraljevima. Neka su mi djeca rekla da bi voljela da su njihove majke poput moje. Nikad nisam odgovorio, ali pitao sam se što bi mislili kad bi znali istinu. Majka je bila voditeljica samo nekoliko mjeseci. Kad je prestala, laknulo mi je jer je to značilo da mogu ići drugoj djeci srijedom na sastanke.

Jedne srijede došao sam kući iz škole presvući se u plavu i zlatnu odoru izviđača. Majka i ja smo bili sami u kući. Mogao sam vidjeti na njezinu licu da traži krv. Nakon što mi je licem udarila u zrcalo u kupaonici, zgrabila me za ruku i odvela u auto. Tijekom vožnje do kuće moje voditeljice, majka mi je rekla što će mi učiniti kad dođemo kući. Pobjegao sam do kraja prednjeg sjedala auta, ali nije uspjelo. Posegnula je preko sjedala, zgrabila me za bradu te podigla moju glavu prema svojoj. Majčine su oči bile podlivene krvlju, a glas joj je zvučao kao da je opsjednuta. Kad smo stigli do kuće voditeljice, otrčao sam do vrata plačući. Jecao sam i rekao da sam zločest dečko te kako ne mogu doći na sastanak. Voditeljica se pristojno nasmiješila govoreći da bi voljela da dođem na sljedeći sastanak. To je bio posljednji put da sam je vidio.

Kad sam došao kući, majka mi je naredila neka se skinem i stanem pokraj štednjaka. Tresao sam se od mješavine straha i neugode. Zatim je otkrila moj strašni zločin. Rekla mi je da se često vozila ispred škole te da je vidjela braću i mene kako se igramo tijekom pauze za ručak. Majka je tvrdila da me vidjela baš taj dan kako se igram na travi, što je ona izričito zabranila. Brzo sam odgovorio da se nikad nisam igrao na travi. Znao sam da je majka pogriješila. Nagrada što sam poštivao majčina pravila i govorio istinu bio je snažan udarac u lice.

Majka je zatim uključila plinske plamenike na štednjaku. Rekla mi je da je pročitala članak o majci koja je sina plegla na vrući štednjak. Odmah sam se prestrašio, mozak mi se ukočio, a noge zateturalale. Želio sam nestati. Zatvorio sam oči želeći da ode. Mozak mi se zaključao kad sam osjetio da je majčina ruka uhvatila moju željeznom stiskom.

- Pretvorio si mi život u pravi pakao - podrugljivo se smijala.

- Sad je vrijeme da ja tebi pokažem što je pakao!

- Stižući mi ruku, majka ju je držala na narandžasto-plavom plamenu. Činilo mi se da će mi koža eksplodirati od vrućine. Mogao sam pomirisati spržene dlake spaljene ruke. Koliko god da sam se borio, nisam mogao prisiliti majku da mi pusti ruku. Na kraju sam pao na pod na ruke i koljena pa pokušao puhati hladni zrak na ruku.

- Šteta što tvoj pijani otac nije ovdje da te spasi -prosiktala je. Zatim mi je zapovjedila da se popnem na štednjak te da plamen tako da može gledati kako gorim. Odbio sam plačući i moleći. Bio sam toliko preplašen da sam toptao nogama od protivljenja. Ali majka me nastavila gurati na vrh štednjaka. Gledao sam plamen moleći da nestane plina.

Iznenada sam shvatio da što se duže držim dalje od vrha štednjaka, bolji su mi izgledi da ostanem živ. Znao sam da će brat Ron uskoro doći sa sastanka izviđača. Znao sam i da se majka nije ponašala tako mračno kad je netko drugi kod kuće. Da preživim, morao sam kupovati vrijeme. Pogledao sam kriomice kuhinjski sat iza sebe. Činilo se da druga kazaljka puže sporije i sporije. Kako bih dodatno razbjesnio majku, počeo sam postavljati svadljiva pitanja. To ju je razjarilo pa mi je zadala kišu udaraca po glavi i grudima. Što me više majka mlatila, to sam više shvaćao da sam pobijedio! Sve je bilo bolje od vrelog štednjaka.

Napokon sam čuo kako se otvaraju ulazna vrata. To je bio Ron. Laknulo mi je u srcu. Krv na majčinu licu je nestala. Iskoristio sam taj trenutak da zgrabim odjeću i otrčim do garaže gdje sam se brzo obukao. Stao sam pokraj zida i počeo tiho plakati sve dok nisam shvatio da sam je pobijedio. Kupio sam nekoliko dragocjenih minuta. Upotrijebio sam mozak da preživim. Prvi put sam ja pobijedio. Stojeći sam u toj vlažnoj, tamnoj garaži, prvi put sam znao da mogu preživjeti. Odlučio sam da ću upotrijebiti bilo koju taktiku što je se mogu sjetiti da porazim majku ili odgodim njezino ludilo. Znao sam da, želim li živjeti, moram misliti unaprijed. NE mogu više plakati kao nemoćno novorođenče. Da preživim, nikad se ne smijem predati. Toga dana sam se zakleo da neću nikad, nikad dati toj kurvi zadovoljštinu da me čuje kako je preklinjem neka me prestane tući.

U hladnoći garaže cijelo mi je tijelo drhtalo od hladnog bijesa i jakog straha. Jezikom sam lizao opeklinu i hladio drhteću ruku. Želio sam vrištati, ali nisam htio pružiti majci zadovoljstvo da me čuje kako plačem. Bio sam ponosan. Mogao sam čuti kako govori Ronu da se ponosi njime, kako se ne mora brinuti da Ron postane kao David - zločesti dečko.

Eto nakon incidenta s opeklinama škola je postala moja jedina nada za bijeg. Osim kratkog izleta na ribolov, s majkom je sve bilo opasno, to jest udri i trči: ona bi me udarila, a ja bih otrčao u samoću podruma - garaže. Mjesec rujan donio je školu i ushit. Imao sam novu odjeću i svijetlu novu kutiju za ručak. Budući da sam zbog majke morao nositi istu odjeću iz tjedna u tjedan, do listopada je moja odjeća postala iznošena, poderana i smrdljiva. Jedva je uspijevala prikriti modrice na licu i rukama. Kad su me pitali, imao sam spremne odgovore što ih je majka pranjem mozga usadila u mene. Do tada je majka »zaboravila« dati mi večeru. Ni doručak nije bio bolji. Bio bih sretan kada bi mi dali ostatke porcija žitarica moje braće, ali samo ako sam obavio sve kućne poslove prije odlaska u školu. Noću sam bio toliko gladan da mi je želudac krulio kao ljuti medvjed. Ležao bih budan misleći na hranu.

- Možda ću sutra dobiti večeru - govorio sam sam sebi. Satima poslije otišao bih spavati maštajući o hrani. Uglavnom sam sanjao o divovskim hamburgerima sa svim dodacima. U snovima sam zgrabio plijen i prinio ga usnama. Zamišljao sam svaki centimetar hamburgera. Meso je kapalo od masnoće, a debeli komadi sira su bubrili na vrhu. Začini su se probijali između salate i rajčice. Dok sam prinio hamburger licu, otvorio sam usta da proždrem svoj plijen, ali ništa se nije dogodilo. Pokušavao sam stalno iznova, ali bez obzira na to koliko se jako borio, nisam mogao okusiti ni komadić svoje fantazije. Sljedeći trenutak probudio sam se želuca, praznijeg nego prije. Nisam mogao zadovoljiti svoju glad, čak ni u snovima.

Uskoro nakon što sam počeo sanjati o hrani, počeo sam je krasti u školi. Trbuh mi se stisnuo u kombinaciji straha i iščekivanja. Iščekivanja jer sam znao da ću za nekoliko sekundi imati nešto što mogu staviti u želudac.

Straha jer sam znao da me svaki čas mogu uhvatiti u krađi. Uvijek sam hranu krao prije početka škole dok su se drugi učenici igrali ispred zgrade. Prikrao bih se do zida ispred svoga razreda, spustio svoju kutiju za ručak pokraj druge i kleknuo tako da me nitko ne vidi kako kradem ručak. Prvih nekoliko puta bilo je lagano, ali nakon nekoliko dana neki su učenici otkrili da nemaju čokolade i ostale deserte u svojem ručku. Ubrzo su me u razredu počeli mrziti. Učitelj je rekao ravnatelju, a ovaj je obavijestio majku. Borba za hranu postala je ciklična. Ravnateljevo izvješće majci imalo je za posljedicu više batina i manje hrane.

Za vikende, da me kazni za krađe, majka me odbila hraniti. Do nedjelje navečer usne su mi se punile slinom dok sam smišljao potpuno sigurne načine da ukradem hranu, a da me ne uhvate. Jedna od mojih smicalica bila je krasti iz drugih učionica prvog razreda gdje me nisu tako dobro znali.

Ponedjeljkom ujutro izjurio bih iz majčina auta do nove učionice prvog razreda da proberem kroz kutije s ručkom. Neko me vrijeme nisu uhvatili, ali nije trebalo dugo da ravnatelj shvati tko krade. Doma se nastavilo dvostruko kažnjavanje glađu i divljačkim batinama. Tada već nisam bio član obitelji ni u kojem praktičnom pogledu. Postojao sam, ali me se uopće nije priznavalo ili vrlo malo. Majka je čak prestala rabiti moje ime; govorila je za mene da sam »Dečko«. Nisam smio jesti s obitelji, igrati se s braćom ili gledati televiziju. Smio sam samo biti u kući. Nisam smio nikoga gledati niti s kim razgovarati. Kad bih se vratio kući iz škole, odmah sam obavljao razne kućanske poslove koje mi je majka zadala. Kad sam završio s poslom, išao sam ravno u podrum gdje sam stajao dok me nisu pozvali da očistim stol i operem suđe. Jasno mi je rečeno da će posljedice biti strašne budem li uhvaćen da u podrumu sjedim ili ležim. Postao sam majčin rob.

Otac mi je bio jedina nada, a on je učinio sve što je mogao da prokrijumčari ostatke hrane. Pokušavao je opiti majku misleći da će joj alkohol popraviti raspoloženje. Pokušao ju je nagovoriti da se predomisli u vezi s mojom ishranom. Čak se pokušao nagoditi obećavši joj sve na svijetu. Ali svi ti pokušaji bili su jalovi. Majka je ostala čvrsta kao stijena. A pijanstvo je sve samo pogoršalo.

Majka je postala poput čudovišta.

Znao sam da su očevi pokušaji da mi pomogne izazvali napetost između njih dvoje. Uskoro su nastupile svađe u ponoć. Iz kreveta sam čuo kako se ta galama pretvara u buku što para uši. Do tada bi oboje bili pijani. Čuo sam kako majka izvikuje sve vulgarne rečenice koje se mogu zamisliti. Nije bilo bitno zbog koje se teme zapodjenula svađa; ja bih bio predmet bitke. Znao sam da je otac pokušao pomoći, ali sam se u krevetu tresao od straha. Znao sam da će izgubiti, a moje će se stanje sutradan pogoršati. Kad su se isprva počeli svađati, majka bi odjurila autom uz škripu guma. Obično bi se vratila kući za manje od sata. Sutradan bi se oboje ponašali kao da se ništa nije dogodilo. Bio sam zahvalan kad je otac pronašao izgovor da dođe u podrum i prokrijumčari mi komadić kruha. Uvijek bi mi obećao da će i dalje nastaviti pokušavati.

Kako su svađe između majke i oca učestale, otac se počeo mijenjati. Često bi nakon svađe spremio torbu i otišao na posao usred noći. Nakon što bi otišao, majka bi me izbacila iz kreveta i odvušla do kuhinje. Dok sam tako stajao tresući se u pidžami, bacala bi me s jedne strane kuhinje na drugu. Jedna od mojih tehnika otpora bila je leći na pod i praviti se da nemam snage stajati. Ta taktika nije dugo trajala. Majka bi me izvušla za uši i derala u lice sa zadahom burbona. Tih noći njezina poruka je uvijek bila ista: ja sam razlog što ona i otac imaju probleme. Često bih postao jako umoran, noge bi mi se tresle. Moj jedini izlaz bio je gledati u pod i nadati se da će se majka uskoro ispuhati.

Kad sam bio u drugom razredu, majka je bila trudna sa svojim četvrtim djetetom. Moja učiteljica, gđica Moss, počela se posebno zanimati za mene. Počela me ispitivati zbog loše koncentracije. Lagao sam rekavši da ostajem budan dugo u noć jer gledam televiziju. Moje laži nisu bile uvjerljive, a ona je nastavila istraživati ne samo zašto mi se spava, već i stanje moje odjeće i modrice po tijelu. Majka me poučavala što da kažem o svom izgledu tako da sam majčinu priču jednostavno prenio učiteljici. Mjeseci su prolazili i gđica Moss je postajala sve upornija. Jednoga dana napokon je progovorila o svojoj zabrinutosti ravnatelju škole. On me dobro znao kao kradljivca hrane tako da je pozvao majku. Kad sam se toga dana vratio kući, bilo je kao da je netko bacio atomsku bombu. Majka je bila nasilnija nego prije. Bila je bijesna što ju je neka »hipi« učiteljica prijavila za zlostavljanje djeteta. Rekla je da će se sutradan sastati s ravnateljem da opravda lažne optužbe. Do kraja predavanja nos mi je dvaput prokrvario i nestao jedan zub.

Kad sam se vratio iz škole sutradan popodne, majka se smiješila kao da je osvojila milijun dolara na lotu. Rekla mi je kako se sa sinčićem Russelom na rukama uredila za sastanak s ravnateljem. Rekla mi je i da je objasnila ravnatelju da David ima bujnu maštu.

Majka mu je ispričala kako se David često sam udarao i ranjavao da pridobije pozornost nakon nedavnog rođenja novoga brata Russela. Mogao sam zamisliti kako je upotrijebila svoj zmijski šarm dok je ljuljala Russela pred ravnateljem. Na kraju njihova razgovora majka je rekla da će joj biti zadovoljstvo surađivati sa školom. Rekla je da je mogu pozvati kad god postoji kakav problem s Davidom. Rekla je i kako je nastavicima u školi naređeno da ne obraćaju pozornost na moje sulude priče o mlaćenju ili izglednjivanju. Stojeći u kuhinji toga dana i slušajući njezino hvalisanje, doživio sam osjećaj potpune praznine. Dok mi je majka pričala o sastanku, osjetio sam kako njezino samopuzdanje raste, a njezino povećano samopouzdanje dovelo je do toga da sam se počeo bojati za život. Zaželio sam ispariti i zauvijek nestati. Zaželio sam da se više ne moram suočavati ni s jednim ljudskim bićem.

Toga je ljeta obitelj bila na odmoru na Russian Riveru. Iako sam se bolje slagao s majkom, čarobni je osjećaj nestao. Igranje u sijenu, pečene hrenovke i pričanje priča bili su stvar prošlosti. Provodili smo sve više vremena u kući. Čak su i dnevna putovanja na Johnsonovu plažu bila rijetka.

Otac je htio da odmor bude zabavniji pa je odveo nas trojicu da se igramo na novom toboganu. Russel, koji je još bio mali, ostao je u kući s majkom. Jednog dana kad smo se Ron, Stan i ja igrali u susjedovoj kući, majka je izašla iz trijema i vikala da odmah dođemo. Kad smo ušli u kuću, oštro me izgrdila da stvaram previše buke. Za kaznu nisam smo ići s ocem i braćom na tobogan. Sjedio sam na stolici u kutu dršćući i nadajući se da će se nešto dogoditi pa njih trojica neće otići. Znao sam da majka ima nešto podlo na umu. Čim su otišli, donijela je jednu od Russelovih zaprljanih pelena. Razmazala mi je pelenu po licu. Pokušao sam sjediti savršeno mirno. Znao sam da će biti samo gore ako se pomaknem. Nisam gledao. Nisam mogao vidjeti majku kako stoji iznad mene, ali mogao sam čuti kako teško diše.

Nakon što se činilo kao da je prošao sat vremena, majka je kleknula pored mene i nježnim glasom izjavila:

- Pojedi to.

Pogledao sam ispred sebe izbjegavajući njezine oči.

- Ne dolazi uobzir! - rekoh sebi. Počeo sam brojiti pokušavajući se koncentrirati. Vrijeme je bilo moj jedini saveznik. Majka je odgovorila na moj plač s još udaraca u lice zaustavivši se samo kad je čula Russela kako plače.

Čak i s licem prekrivenim fekalijama bio sam zadovoljan. Mislio sam da mogu pobijediti. Pokušao sam obrisati govna bacajući ih na drveni pod. Čuo sam kako majka nježno pjeva Russelu i zamislio sam kako ga ziba u svom naručju. Molio sam da ne zaspi. Nakon nekoliko minuta moja je sreća iščezla.

Smijući se i dalje, majka se vratila plijenu. Zgrabila me za vrat i odvela u kuhinju. Ondje je raširena na stolu bila još jedna puna pelena. Od smrada mi se okrenuo želudac.

- Sad ćeš to pojesti! - reče ona. Imala je isti pogled kao i onoga dana kad je htjela da legnem na plinski štednjak. Ne mičući glavu, pogledom sam tražio sat boje tratinčice za koji sam znao da je na zidu.

Nakon nekoliko sekundi shvatio sam da je sat iza mene. Bez sata osjećao sam se nemoćno. Znao sam da se trebam usredotočiti na nešto da održim bilo kakvu kontrolu situacije. Prije nego što samo pronašao sat, majčine ruke su me ščepale za vrat. Ponovila je:

- Pojedi to!

- Zadržao sam dah. Smrad je bio nesnosan. Pokušao sam se usredotočiti na gornji vrh pelena. Sekunde su se činile poput sati. Majka je sigurno znala moj plan. Zabila mi je lice u pelenu i njime prošla od vrha do dna.

Predvidio sam njezin pokret. Osjetio sam da mi gura glavu prema dolje. Čvrsto sam zatvorio oči i stisnuo usta.

Moj nos je udario prvi. Osjetio sam toplinu u nosnicama. Pokušao sam zaustaviti krv udišući je. Zajedno s krvi udahnuo sam komade fekalija. Stavio sam ruke na stol i pokušao se iskobeljati iz njezina stiska. Okretao sam se na sve strane iz sve snage, ali je ona bila prejak. Iznenada me majka pustila.

- Vratili su se! Vratili su se! - dahtala je. Majka je zgrabila krpu sa sudopera i bacila je na mene. -

Očisti sranje s lica - vikala je dok je brisala smeđe mrlje s radne površine. Obrisa sam lice kako sam najbolje umio, ali ne prije nego što sam ispuhao komadiće fekalija iz nosa. Sljedeći trenutak majka je nagurala komadić ubrusa u moj krvavi nos i naredila mi da sjednem u kut. Sjedio sam ondje ostatak večeri mirišući još tragove pelena u nosu.

Obitelj se više nikad nije vratila na Russian River.

U rujnu sam se vratio u školu s prošlogodišnjom odjećom i starom, zahrđalom, zelenom kutijom za ručak. Bio sam hodajuća sramota. Majka mi je svaki dan spakirala isti ručak: dva sendviča s maslacem od kikirikija i nekoliko polutrulih mrkva. Budući da više nisam bio član obitelji, nisam smio ići u školu u obiteljskom karavanu. Majka me prisiljavala da trčim u školu. Znala je da neću stići na vrijeme da ukradem bilo kakvu hranu od drugih učenika.

U školi sam bio potpuni otpadnik. Niti jedno dijete nije htjelo imati išta sa mnom. Tijekom pauze za ručak jeo sam sendviče i slušao kako moji bivši prijatelji smišljaju pjesmice o meni. David kradljivac hrane i Smrdljivko--Prdljivko bile su dvije omiljene pjesmice na igralištu. Nisam ni sa kim mogao razgovarati ili igrati se. Osjećao sam se usamljenim.

U kući, dok sam satima stajao u garaži, provodio sam vrijeme smišljajući nove načine da se nahranim. Otac mi je povremeno pokušao prokrijumčariti ostatke hrane, ali sa slabim uspjehom. Shvatio sam da se, želim li preživjeti, moram osloniti na samoga sebe. U školi sam iscrpio sve mogućnosti. Svi su učenici skrivali svoje kutije za ručak ili su ih zaključavali u učioničke ormariće. Učitelji i ravnatelj su me dobro znali i pozorno promatrali. Imao sam malo ili ništa prilika da ukradem hranu u školi. Napokon sam smislio plan koji bi mogao upaliti. Učenici nisu smjeli napuštati igralište tijekom pauze za ručak tako da nitko nije očekivao da ću otići. Moja zamisao bila je da se iskradem iz igrališta i pobjegnem u obližnji dućan te ukradem kekse, kruh, čips i što god mogu. U mislima sam isplanirao svaki korak toga plana. Trčeći u školu sutradan ujutro brojio sam svaki korak tako da mogu izračunati tempo i zatim ga primijeniti na putu do dućana. Nakon nekoliko tjedana imao sam sve potrebne informacije. Jedino što mi je preostalo bilo je smoći hrabrosti za iskušati plan. Znao sam da će mi duže trebati od škole do dućana jer sam trebao ići uzbrdo tako da sam uzeo 15 minuta. Hodati nizbrdo bilo je lakše pa sam si dao 10 minuta. To je značilo da u dućanu mogu provesti samo deset minuta. Svaki dan sam trčao iz škole i u školu. Pokušao sam brže trčati pazeći na svaki korak kao da sam maratonac. Dok su dani prolazili, i moj je plan postajao sve bolji; glad za hranom nadomjestilo je dnevno sanjarenje. Maštao sam dok sam obavljao kućanske poslove. Dok sam klečao na rukama i nogama ribajući pločice u kujnici, zamišljao sam da sam kraljević iz romana Kraljević i prosjak. Kao kraljević znao sam da mogu završiti tu maskeradu što se ponašam kao sluga kad god to poželim. U podrumu sam stajao savršeno mirno zatvorenih očiju sanjajući da sam junak iz stripa. Ali moj dnevni san prekidali bi grčevi gladi, a moje misli bi se uskoro vratile planu krađe hrane.

Čak i kad sam bio siguran da mi je plan dobar, bio sam previše ustrašen da ga pokrenem. Tijekom pauza za ručak u školi šetao sam igralištem opravdavajući se jer nisam imao petlje trčati do dućana. Govorio sam si da će me uhvatiti ili da moji proračuni vremena nisu točni. Sve kroz svađu sa samim sobom, želudac mi je krulio i nazivao me kukavicom.

Napokon, nakon nekoliko dana bez večere i samo nekoliko malih ostataka za doručak, odlučio sam to izvesti. Nekoliko minuta nakon zvona za ručak jurnuo sam uz ulicu od škole. Srce mi je lupalo, a pluća pucala hvatajući zrak. Uspio sam doći do dućana u polovici vremena što sam si ga zadao. Hodajući gore i dolje po dućanu, osjećao sam da svi bulje u mene. Osjećao sam da svi kupci pričaju o smrdljivom, otrcanom dječaku. Tada sam shvatio da mi je plan osuđen na propast jer nisam uzeo u obzir kako me drugi ljudi mogu doživljavati. Sto me više brinuo vlastiti izgled, to mi se više želudac stezao od straha. Smrznuo sam se na mjestu. Nisam znao što napraviti. Polako sam počeo brojiti sekunde. Počeo sam misliti o tome kako sam gladovao. Iznenada, bez razmišljanja, zgrabio sam prvu stvar što sam je vidio na polici, izletio iz dućana i otrčao natrag u školu. Stisnut u ruci nalazio se moj plijen - kutija krepera.

Kad sam se približio školi, sakrio sam blago ispod košulje na onoj strani gdje nisam imao rupa i odšetao kroz školsko dvorište. Unutra sam sakrio hranu u koš u muškom zahodu. Poslije, popodne, nakon što sam učitelju izmislio izgovor, vratio sam se u zahod da proždrem svoj plijen. Osjetio sam kako mi se usta pune slinom, ali mi je srce potonulo kad sam pogledao praznu kantu za smeće. Sve moje pomno isplanirane pripreme i sva bol da uvjerim sebe da ću jesti, bili su izgubljeni. Domar je ispraznio kantu prije nego što sam mogao klisnuti u zahod.

Toga dana moj je plan propao, ali u drugim pokušajima imao sam sreće. Jedanput sam uspio sakriti svoje blago u stolu u razredu, a sutradan sam saznao da sam premješten u školu preko puta. Osim što sam izgubio ukradenu hranu, pozdravio sam prijelaz. Osjećao sam da imam novu dozvolu za krađu. Ne samo da sam mogao ponovo maznuti hranu drugih učenika, nego sam i trčao u dućan jedanput na tjedan. Katkad, ako sam osjetio da nešto nije u redu, ne bih u dućanu ništa ukrao. Kao i uvijek, naposljetku su me uhvatili. Poslovođa je nazvao majku. Kući sam nemilosrdno kažnjen. Majka je znala zašto sam krao hranu, a isto tako i tata, ali me i dalje odbijala nahraniti. Što sam više čeznuo za hranom, to sam se više trudio pronaći bolji plan da je ukradem.

Nakon večere majčin je običaj bio skupiti ostatke s tanjura u kanticu za smeće. Zatim bi me pozvala iz podruma gdje sam stajao dok je obitelj jela. Moja je zadaća bila prati posuđe. Stojeći s rukama u kipućoj vodi, mogao sam namirisati ostatke večere u kantici. Ispočetka je moja zamisao bila takva da je tjerala na povraćanje, ali što sam više mislio o njoj, to mi se činila boljom. Bila mi je to jedina nada da ću se dokopati hrane. Oprao sam suđe što sam brže mogao i ispraznio smeće u garaži. Usta su mi se napunila slinom na sam pogled na hranu. Pomno sam birao dobre komade dok sam odbacivao komade papira ili cigareta i proždirao hranu što sam brže mogao.

Kao i obično, moj je novi plan propao kad me majka uhvatila na djelu. Nekoliko tjedana prestao sam sa smećem, ali na kraju sam se morao vratiti da bih ušutkao svoj kruleći želudac. Jedanput sam pojeo ostatke svinjetine. Nakon nekoliko sati savijao sam se od užasnih bolova. Imao sam proljev tjedan dana. Dok sam bio bolestan, majka me obavijestila da je namjerno ostavila meso u hladnjaku dva tjedna da se pokvari prije nego što ga je bacila. Znala je da neću moći odoljeti da ga ne ukradem. Kako je vrijeme prolazilo, majka mi je naredila da joj donosim kantu za smeće tako da je može pregledati dok leži na kauču. Nije znala da sam zapakirao hranu u papirnate ubruse i sakrio je na dno kante. Znao sam da nije željela zaprljati prste prekapajući po dnu kante za smeće. Tako je moj plan jedno vrijeme bio uspješan.

Majka je osjetila da nekako dobivam hranu pa je počela štrcati amonijak po kanti za smeće. Nakon toga odustao sam od smeća u kući i usredotočio sve svoje snage na pronalaženje drugog načina da dođem do hrane u školi. Nakon što su me uhvatili da kradem ručkove druge djece, sljedeće čega sam se sjetio bilo je maznuti smrznute ručkove iz školske kantine.

Tempirao sam pauzu za zahod tako da mi je učitelj taman dao slobodno kad je dostavni kamion ostavio pošiljku smrznutih ručkova. Otpuzao sam u kantine i ukrao nekoliko smrznutih pladnjeva, a zatim jurnuo u zahod.

Sam u zahodu progutao sam smrznute hot dogove i krumpir u velikim zalogajima toliko brzo da sam se pritom zamalo ugušio. Nakon što sam napunio želudac, vratio sam se u učionicu ponosan što sam se nahranio.

Otkako sam dotrčao kući iz škole tog popodneva, sve o čemu sam razmišljao bilo je da sutradan ukradem hranu iz kantine. Međutim, već sljedeći trenutak majka me natjerala da se predomislim. Uvukla me u kupaonicu i udarila me u trbuh tako jako da sam se svinuo.

Dovukavši me pred školjku, naredila mi je da gurnem prst u usta. Opirao sam se. Pokušao sam stari trik da brojim u sebi. Zurio sam u porculansku WC školjku.

- Jedan ... dva ... - Nisam uspio do tri. Majka je ugurala prst u moja usta kao da je htjela izvući želudac kroz grlo.

Bacao sam se u svim smjerovima pokušavajući se oduprijeti. Na kraju me pustila, ali tek kad sam pristao povraćati.

Znao sam što će se sljedeće dogoditi. Zatvorio sam oči dok su komadi crvenog mesa tekli niz školjku. Majka je stajala iza mene s rukama na bokovima govoreći:

- To sam i mislila. Tvoj otac će čuti za to!

- Pripremio sam se za niz udaraca za koje sam znao da dolaze, ali ništa se nije dogodilo. Nakon nekoliko sekundi okrenuo sam se i otkrio da je majka izašla iz kupaonice. Znao sam da ova epizoda nije još završila. Ubrzo se vratila s malom zdjelom, naredila da prikupim djelomično probavljenu hranu iz zahoda te da je stavim u zdjelu. Budući da je otac bio u kupovini, majka je skupljala dokaze za njegov povratak.

Poslije, tijekom noći, nakon što sam završio noćne kućne poslove, majka me prisilila da stojim uz kuhinjski stol dok su ona i otac razgovarali u spavaćoj sobi. Preda mnom se nalazila zdjela s hot dogovima koje sam povratio. Nisam mogao gledati u nju pa sam zatvorio oči i pokušao se zamisliti daleko od kuće. Malo poslije majka i otac su uletjeli u kuhinju.

- Pogledaj ovo, Steve - režala je majka pokazujući prstom u smjeru zdjele. - Znači, misliš da Dečko više ne krade hranu, ha?

Na očevu licu mogao sam vidjeti da mu je sve više dosta stalnog »Što je Dečko sad učinio«. Gledajući me, kimnuo je glavom negodujući i promućao:

- Čuj, Roerva, daj Dečku da nešto pojede.

Oštra bitka riječima izbila je preda mnom i kao i uvijek majka je pobijedila. - DA JEDE? Hoćeš da Dečko jede, Stephen? Dobro, Dečko će JESTI! Može pojesti ovo!

- Majka je vikala punim plućima bacivši zdjelu prema meni i dogegavši se do spavaće sobe.

Kuhinja je postala tako tiha da sam čuo samo očevu napeto disanje. Nježno je stavio ruku na moje rame i rekao:

- Čekaj ovdje, Tigre. Vidjet ću što mogu učiniti.

- Vratio se nakon nekoliko minuta pošto je pokušao odgovoriti majku od njezina zahtjeva. Po tužnom izgledu lica odmah sam znao tko je pobijedio.

Sjeo sam na stolicu i rukom pokupio komade hot doga iz zdjele. Kugle guste sline cijedile su mi niz prste dok sam stavljao komade u usta. Kad sam pokušao progutati, zajecao sam. Okrenuo sam se ocu koji je stajao s pićem u ruci i gledao. Kimnuo mi je da nastavim. Nisam mogao vjerovati da je samo stajao uz mene dok sam jeo odvrtni sadržaj iz zdjele. U tom sam trenutku znao da se još više razdvajamo.

Pokušao sam progutati bez kusanja dok nisam osjetio ruku kako mi je stisnula vrat.

- Žvači! - režala je majka.

- Jedi! Pojedi to sve! - reče pokazujući na slinu. Uvukao sam se u sebe. Rijeka suza potekla mi je niz obraze. Nakon što sam prožvakao napoj u zdjeli, zabacio sam glavu unatrag i prisilio ono što je ostalo da krene niz grlo. Zatvorio sam oči i vrištao u sebi da spriječim da mi se vrati u usta. Nisam otvorio oči dok nisam bio siguran da mi želudac neće izbaciti jelo iz kantine. Kad sam ih otvorio, zurio sam u oca koji se okrenuo da izbjegne moju bol. U tom trenutku beskrajno sam mrzio majku, ali oca sam mrzio još više. Muškarac koji mi je prije pomagao sad je stajao poput kipa dok je njegov sin jeo nešto što niti pas ne bi taknuo.

Nakon što sam pojeo zdjelu izbljuvanih poluprobav-ljenih hot dogova, majka se vratila u spavaćici i bacila na mene hrpu novina. Obavijestila me da su novine moje deke, a da je ispod stola sada moj krevet. Ponovo sam pogledao oca, ali on se ponašao kao da nije u sobi. Prisilivši se da ne plačem pred njima, otpuzao sam potpuno odjeven pod stol i pokrio se novinama poput štakora u kavezu.

Mjesecima sam spavao pod stolom za doručak pored kutije za mačji izmet, ali sam uskoro uspio naučiti upotrebljavati novine u svoju korist. Grijao sam se novinama omotanima oko tijela.

Naposljetku, majka mi je rekla da nisam dovoljno dobar da spavam gore nego sam prognan u garažu. Krevet mi je sada bio stari vojni ležaj.

Da mi bude toplo, pokušao sam držati glavu bliže plinskom žišku. Ali nakon nekoliko hladnih noći, shvatio sam da je najbolje držati dlanove ispod ruku, a noge svinute prema stražnjici. Katkada bih se budio noću i pokušavao zamisliti da sam stvarna osoba koja spava pod toplom električnom dekom znajući da sam na sigurnom i da me nitko voli. Mašta mi je radila neko vrijeme, ali hladne bi me noći uvijek vratile u stvarnost. Znao sam da mi nitko ne može pomoći. Niti moji učitelji, niti moja takozvana braća, čak niti otac. Bio sam prepušten sebi i svake sam se noći molio Bogu da budem jak u tijelu i duši. U mraku garaže ležao sam na drvenom ležaju i tresao se dok nisam zapao u nemiran san. Jednom tijekom noćnih sanjarenja sjetio sam se da prosim hranu na putu do škole. Iako se »inspekcija povraćanjem« nakon škole provodila svaki dan, mislio sam ako pojedem hranu ujutro, probavit će se do popodne. Dok sam počeo trčati do škole, pobrinuo sam se trčati još brže tako da imam još više vremena za lov na hranu. Promijenio sam smjer i zastao te pokucao na vrata. Pitao bih ženu koja bi otvorila je li možda našla kutiju s ručkom pokraj kuće. U većini slučajeva moj je plan uspijevao. Vidio sam u pogledu tih gospođa da su se sažalile nada mnom. Misleći unaprijed, koristio sam se lažnim imenom tako da nitko nije znao tko sam zapravo. Tjednima je moj plan funkcionirao dok jednog dana nisam došao do kuće gospođe koja je poznavala majku. Moja iskušana priča »Izgubio sam ručak, možete li mi dati nešto za jelo« nije upalila. Čak prije nego što sam napustio kuću, znao sam da će nazvati majku.

Toga dana u školi molio sam se da dođe kraj svijeta.

Dok sam se vrpeljio u učionici, znao sam da majka leži na kauču, gleda televiziju i postaje pijanija iz sata u sat dok smišlja nešto podlo kad dođem u njezinu kuću nakon škole. Trčeći kući iz škole tog popodneva, noge su mi bile kao presvučene cementom. Svakim korakom molio sam da majčina prijateljica ne nazove ili da me zamijenila s nekim drugim djetetom. Iznad mene nebo je bilo plavo. Osjećao sam kako mi sunčane zrake griju leđa. Dok sam se približavao majčinoj kući, pogledao sam prema suncu pitajući se hoću li ga ikad vidjeti. Tiho sam otvorio ulazna vrata, šmugnuo unutra i hodao na prstima po stubama do garaže. Očekivao sam da će majka doletjeti i baciti me na beton svaki čas.

Nije došla. Nakon što sam se presvukao u radnu odjeću, ušuljao sam se u kuhinju i počeo prati majčino suđe od doručka. Ne znajući gdje se nalazi, uši su mi postale radarske antene i stale tražiti njezin točan položaj.

Dok sam prao suđe, leđa su mi se napela od straha. Ruke su mi se tresle i nisam se mogao koncentrirati na posao. Napokon čuo sam majku kako izlazi iz kupaonice i odlazi niz hodnik do kuhinje. Nakratko sam pogledao kroz prozor. Začuo sam smijeh i vrisku djece koja su se igrala. Zatvorio sam oči na trenutak i zamislio da sam jedno od njih. Osjetio sam toplinu iznutra. Nasmiješio sam se.

Srce mi je zastalo kad sam osjetio majku kako mi diše niz vrat. Uplašen, ispustio sam tanjur, ali prije nego što je pao na pod, uhvatio sam ga.

- Ti si brzo malo govno, je li? - podrugljivo se nasmijala.

- Možeš brzo trčati i naći vremena da prosiš hranu. Dobro ... sad da vidim koliko si brz.

- Očekujući da me majka zvizne, napeo sam tijelo iščekujući udarac. Kad se to nije dogodilo, mislio sam da će otići i vratiti se gledanju serije, ali se ni to nije dogodilo. Majka je ostala nekoliko centimetara iza mene prateći svaki moj pokret. Mogao sam vidjeti njezin odraz u kuhinjskom prozoru. Majka je to također vidjela i nasmiješila se. Gotovo sam se upiškio u gaće.

Kad sam oprao suđe, počeo sam čistiti kupaonicu. Majka je sjela na WC dok sam ribao kadu. Dok sam na rukama i koljenima ribao pod, ona je mirno i tiho stajala iza mene. Očekivao sam da dođe i udari me u lice, ali nije. Kako sam nastavljao s poslovima, moja tjeskoba je rasla. Znao sam da će me majka tući, ali nisam znao kako, kada ili gdje. Čišćenje kupaonice činilo se kao vječnost. Kad sam završio, noge i ruke su mi se tresle od iščekivanja. Nisam se mogao usredotočiti ni na što osim na nju. Kad god sam smogao hrabrosti pogledati majku, nasmiješila se i rekla:

- Brže, mladiću. Moraš biti brži nego inače.

Do večere sam bio iscrpljen od straha. Gotovo sam zaspao dok sam čekao majku da me pozove da počistim stol i operem suđe od večere. Dok sam boravio sam dolje u garaži, nutrina mi se raspadala. Toliko sam želio potrčati gore u kupaonicu, ali znao sam da se bez majčina dopuštenja ne smijem maknuti, da sam zatvorenik.

- Možda je to planirala - rekao sam sebi. Možda želi da popijem vlastitu pišalinu. Isprva sam mislio da imam prebujnu maštu, ali sam znao da trebam biti spreman na sve što majka može smisliti. Sto sam se više pokušavao usredotočiti na to što mi može učiniti, to mi je više ponestajalo unutarnje snage. Zatim mi je u mozgu sinula ideja: znao sam zašto je majka pratila svaki moj korak. Željela je održati stalni pritisak na mene ostavljajući me u nedoumici kada i gdje će udariti. Prije nego što sam smislio kako je poraziti, majka se izderala da dođem gore. U kuhinji mi je rekla da će me samo brzina svjetlosti spasiti tako da mi je bolje oprati suđe u rekordnom roku.

- Naravno - podrugljivo se smijala - nema potrebe da ti kažem kako nema večere za tebe, ali ne brini se, imam lijek za tvoju glad.

Nakon što sam završio s večernjim poslovima, majka mi je naredila da čekam dolje. Stajao sam leđima okrenut tvrdom zidu pitajući se kakve planove ima za mene, Nisam imao pojma. Oblio me hladan znoj. Činilo mi se kao da se slijeva kroz kosti. Tako sam se umorio da sam zaspao u stojećem položaju. Kad sam osjetio da mi se glava okreće prema dolje, podigao sam je budeći se. Bez obzira na to koliko sam žarko pokušao ostati budan, nisam mogao kontrolirati glavu koja je išla gore-dolje poput komada pluta na vodi. Dok sam bio u transu, mogao sam osjetiti da napetost odvaja moju dušu od tijela i kao da lebdim. Osjećao sam se laganim poput pera sve dok mi glava ponovo nije pala prema naprijed probudivši me. Nisam lud da zapadnem u dubok san. Ako me uhvati, to bi moglo biti smrtonosno. Izvukao sam se vireći kroz garažni prozor, slušajući zvukove automobila što prolaze i gledajući crvena svjetla zrakoplova što lete. Iz dna duše poželio sam da mogu odletjeti.

Nakon nekoliko sati Ron i Stan su otišli spavati, a majka je naredila da se vratim gore. Grozio sam se svakog koraka. Znao sam da je kucnuo čas. Iscrpila me emocionalno i fizički... Nisam znao što je gore.

Jednostavno sam poželio da me majka prebije i završi s time.

Dok sam otvarao vrata, mirnoća mi je ispunjala dušu. Kuća je bila u mraku osim jednog svjetla u kuhinji. Vidio sam majku kako sjedi za stolom za doručak. Stajao sam potpuno mirno. Nasmiješila se i mogao sam vidjeti po njezinim klonulim ramenima da ju je alkohol potrošio. Na neki čudan način, znao sam da me neće tući. Misli su mi postale mračne, ali je moj trans prestao kad je majka ustala i otišla do sudopera. Sagnula se, otvorila ormarić ispod sudopera i izvadila bocu amonijaka. Nisam shvatio. Uzela je žlicu i u nju nalila nešto amonijaka. Bio sam previše smušen da razmišljam. Koliko god želio, nisam mogao pokrenuti otupjeli mozak.

Majka se počela primicati sa žlicom u ruci. Kako je malo amonijaka pljusnulo sa žlice i izlilo se po podu, uzmicao sam od majke sve dok mi glava nije udarila u štednjak. Gotovo sam se nasmijao u sebi.

- To je sve? To je to? Sve što će učiniti jest prisiliti me da progutam ovo? - govorio sam sam sebi.

Nisam se bojao. Bio sam preumoran. Jedino na što sam mogao pomisliti bilo je: - Hajde, idemo. Idemo to završiti. - Kad je majka kleknula, ponovo je rekla da će me samo brzina spasiti. Pokušao sam shvatiti njezinu zagonetku, ali um mi je bio previše zbrkan.

Bez oklijevanja otvorio sam usta, a majka mi je ugurala hladnu žlicu duboko u ždrijelo. Ponovo sam si rekao da je sve to prelagano, ali sljedeći trenutak nisam mogao disati. Grlo mi se stegnulo. Teturao sam pred majkom osjećajući kao da će mi oči iskočiti iz lubanje. Pao sam na ood. na ruke i noere. -

Miehurići! - vikao je moj mozak. Udarao sam u kuhinjski pod iz sve snage pokušavajući gutati, pokušavajući se usredotočiti na mjehurić zraka zaglavljene u jednjaku. Istoga trenutka sam se preplašio ... Suze panike tekle su mi niz obraze. Nakon nekoliko sekundi osjetio sam da je snaga mojih šaka oslabjela. Nokti su mi grebli pod. Oči su mi se fiksirale na pod. Činilo se da boje idu jedna uz drugu. Počeo sam osjećati da ću nestati. Znao sam da ću umrijeti.

Vratio sam se svijesti i osjetio da me majka udara po leđima. Od snage njezinih udaraca podrignuo sam i uspio ponovo disati. Dok sam uguravao velike količine zraka natrag u pluća, majka se vratila svojoj čaši pića. Uzela je veliki gutljaj, pogledala dolje i otpuhnula zrak u mojem smjeru.

- No, to nije bilo tako teško, zar ne? - rekla je ispijajući čašu prije nego što me poslala dolje na ležaj.

Sljedeće večeri predstava se ponovila, ali ovaj put pred ocem. Hvalila se pred njim:

- To će naučiti Dečka da prestane krasti hranu!

- Znao sam da to radi samo zbog osobnog, bolesnog, perverznog zadovoljstva. Otac je nepomično stajao dok mi je majka davala još jednu dozu amonijaka. Ali ovaj put sam se borio. Morala mi je silom zgrabiti usta, a ja sam micao glavu. Uspio sam da prolije većinu sredstva za čišćenje na pod. Ali ne dovoljno. Ponovo sam stisnuo prste udarajući o pod. Pogledao sam oca pokušavajući ga dozvati. Misli su mi bile jasne, ali zvuk nije izlazio iz mojih usta. Samo je stajao nada mnom bez ikakvih emocija dok sam udarao rukama pokraj njegovih nogu. Klečeći kao da njeguje psa, majka me poii ovo nekoliko puta udarila po leđima prije nego što sam se onesvijestio.

Sutradan ujutro, dok sam čistio kupaonicu, pogledao sam se u zrcalo da pregledam svoj pregorjeli jezik. Komadi mesa bili su sastrugani, a ostalo crveno i ranjeno. Stajao sam gledajući u umivaonik. Osjećao sam se sretnim što sam živ.

Iako me majka više nije prisiljavala gutati amonijak, prisilila me popiti žlicu punu klora. Ali majčina omiljena igra bila je deterđent za pranje posuđa. Iz boce bi istisnula jeftinu, ružičastu tekućinu niz grlo i zapovjedila da stojim u garaži. Usta su mi postala tako suha da sam se iskrao do slavine u garaži i napunio želudac vodom. Uskoro sam otkrio kobnu pogrešku: nastupio je proljev.

Vikao sam majci da me pusti na zahod. Odbila je. Stajao sam dolje bojeći se pomaknuti dok su grude vodene tvari padale kroz moje donje rublje i niz nogavice na pod.

Osjećao sam se užasno poniženo; plakao samo poput djeteta. Nisam imao nikakva samopoštovanja. Morao sam ponovo ići na zahod, ali sam bio previše uplašen da se pomaknem. Na kraju, dok se moja utroba savijala i okretala, skupio sam posljednje dostojanstvo. Doteturao sam do umivaonika u garaži. Zgrabio sam kantu od 20 litara i čučnuo da se olakšam. Zatvorio sam oči pokušavajući smisliti način da očistim sebe i odjeću kad su se iznenada otvorila garažna vrata. Okrenuo sam glavu i ugledao oca kako hladno promatra vlastitoga sina. Mlitažno sam zurio u njega dok je smeđi iscjedak tekao u kantu. Osjećao sam se nižim od psa.

Majka nije uvijek pobjeđivala. Jednom, tijekom tjedna kad nisam smio ići u školu, gurnula mi je sapun u grlo i naredila da očistim kuhinju. Nije znala da sam odbio progutati sapun. Dok su minute prolazile, usta su mi bila ispunjena kombinacijom sapuna i sline. Nisam si to dopustio progutati. Kad sam obavio kuhinjske zadaće, potrčao sam dolje isprazniti smeće. Nasmiješio sam se od uha do uha kad sam zatvorio vrata za sobom i ispljunuo puna usta ružičastoga sapuna. Pokraj garažnih vrata zgrabio sam u jednu od kanta za smeće i izvukao rabljeni papirnati ubrus te obrisao unutrašnjost usta pobrinuvši se da uklonim svaki komad sapuna. Nakon što sam završio, osjećao sam se kao da sam osvojio olimpijski maraton. Bio sam toliko ponosan što sam pobijedio majku u njezinoj igri.

Iako me majka uhvatila u većini pokušaja da se nahranim, nije me mogla uvijek uhvatiti. Nakon mjeseci što sam satima bio zatvoren u garaži, moja je hrabrost prevladala te sam krao iz škrinje za duboko zamrzavanje u garaži komade smrznute hrane. Bio sam u punoj mjeri svjestan da mogu platiti za svoj zločin u bilo koje vrijeme tako da sam proždirao svaki zalogaj kao da mi je posljednji.

U tmini garaže zatvorio sam oči sanjajući da sam kralj odjeven u najbolju odjeću koji jede najbolju hranu što je čovječanstvo može ponuditi. Dok sam držao komad smrznute korice bučnice ili koru taca, ja sam doista bio kralj i poput kralja na prijestolju gledao sam odozgo svoju hranu i smiješio se.

Eto 1971. obilježilo je ostatak vremena što sam ga proživio s majkom.

Nisam još došao ni do jedanaestog rođendana, ali sam uglavnom znao koju vrstu kazne mogu očekivati. Prekoračiti majčine rokove na bilo kojem poslu, značilo je ostati bez hrane. Ako sam pogledao nju ili jednog od njezinih sinova bez dopuštenja, dobio sam šamarčinu. Ako me uhvatila da kradem hranu, znao sam da će ponoviti neki stari oblik kazne ili smisliti nešto novo i podlo. Većinu vremena činilo se da majka točno zna što radi i mogao sam pogoditi što će sljedeće učiniti. No, uvijek sam se čuvao i napeo cijelo tijelo ako sam mislio da ću naići na nju.

Kako je lipanj završio i došao srpanj, moj je moral polako nestajao. Hrana je postala gotovo fantastika. Jedva sam dobivao čak i ostatke od doručka bez obzira na to koliko sam radio, a ručak nikad nisam dobio. Što se tiče večere, u prosjeku sam dobivao jedan večernji obrok u tri dana.

Jedan srpanjski dan započeo je kao i svaki drugi običan dan u mojem ropskom životu. Nisam jeo tri dana. Budući da ljeti nije bilo nastave, moje mogućnosti za traženje hrane su nestale. Kao i obično za vrijeme večere, sjedio sam na dnu stubišta sa stražnjicom na rukama slušajući zvukove »obitelji« koja jede. Majka je sada zahtijevala da sjedim na rukama s glavom zabačenom unatrag u položaju »ratnog zarobljenika«. Pustio sam da mi glava padne prema naprijed sanjajući napola da im pripadam kao član obitelji. Vjerojatno sam zaspao jer me iznenada probudio majčin oštri glas.

- Dolazi gore! Miči guzicu! - vikala je.

Na prvi slog njezine naredbe ispravio sam glavu i potrčao uza stube. Molio sam da večeras dobijem nešto, bilo što, da utažim glad.

Počeo sam nositi suđe sa stola grozničavim korakom kad me majka pozvala u kuhinju. Pognuo sam glavu dok je pokušavala odrediti rokove. - Imaš 20 minuta! Jedna minuta, jedna sekunda više i ideš ponovo spavati gladan! Jesi li razumio?

- Da, gospođo.

- Gledaj me dok ti govorim - otresla se.

Poslušavši njezinu zapovijed, polako sam podigao glavu. Dok sam podizao glavu, vidio sam Russela kako se ljulja naprijed - nazad na majčinoj lijevoj nozi. Činilo se da mu ne smeta oštar ton majčina glasa. Jednostavno me gledao hladnih očiju. Iako je u to vrijeme Russel imao samo četiri ili pet godina, postao je majčin »mali nacist«. Nadgledao je svaki moj korak pazeći da ne ukradem hranu. Katkad bi izmišljao priče majci tako da može gledati kako me kažnjava. Nije to bila Russelova krivnja.

Znao sam da mu je majka isprala mozak, ali sam prema njemu postao hladan i mrzio ga.

- Čuješ li me? - vikala je majka.

- Gledaj me kad ti govorim!

- Dok sam je gledao, majka je zgrabila nož za rezanje pečenke s radne površine i zavrištala:

- Ako ne završiš na vrijeme, ubit ću te!

Njezine riječi nisu imale nikakav učinak na mene. To je neprestano govorila već tjedan dana. Čak ni Russela nije smela njezina prijetnja. Nastavio se ljuljati na majčinoj nozi kao da jaše ponija. Činilo se da nije zadovoljna novom taktikom jer je nastavila dodijavati dok je sat otkucavao gutajući mi rok. Samo sam poželio da umukne i pusti me raditi. Očajno sam želio poštovati rok. Toliko sam želio dobiti nešto za jelo. Bojao sam se ići spavati još jednu noć.

Nešto je izgledalo loše. Jako loše! Pokušao sam usredotočiti oči na majku. Počela je mahati nožem u desnoj ruci. Nisam baš bio preplašen. To je i prije činila.

- Oči - govorio sam sebi.

- Pogledaj je u oči.

- Jesam i djelovale su normalno za nju; bile su polucakleće. Ali instinkt mi je govorio da je nešto loše.

Nisam mislio da će me udariti, no moje se tijelo svejedno napelo. Kako sam postajao napetiji, vidio sam što ne valja. Dijelom zbog Russelova ljuljanja, a dijelom zbog pokreta lakta i ruke s nožem, majčino se cijelo tijelo počelo micati naprijed - nazad. Na trenutak sam pomislio da će pasti.

Pokušala je vratiti ravnotežu otresavši se na Russela da joj pusti nogu dok je nastavila vrištati na mene.

Do tada je njezin gornji dio tijela izgledao poput naslonjača za njihanje koji je izgubio kontrolu.

Zaboravljajući njezine bespredmetne prijetnje, zamislio sam da će stara pijanica pasti ravno na lice.

Usmjerio sam svu svoju pozornost na majčino lice. Krajičkom oka vidio sam mutni predmet kako leti iz njezine ruke. Oštar bol izbio je malo iznad trbuha. Pokušao sam ostati na nogama, ali su me noge izdale, a svijet oko mene se zacrnio.

Dok mi se vraćala svijest, osjetio sam nešto toplo na grudima. Trebalo mi je nekoliko sekundi da shvatim gdje se nalazim. Sjedio sam poduprt na zahodu. Okrenuo sam se Russelu koji je započeo svoju pjesmu:

- David će umrijeti, Dečko će umrijeti.

- Okrenuo sam oči prema trbuhu. Na koljenima, majka je u žurbi stavljala debeli komad gaze na trbuh gdje je šiktala tamnocrvena krv. Pokušao sam nešto reći. Znao sam da je to nesreća. Želio sam da majka zna da joj opraštam, ali osjećao sam se preslab da govorim. Glava mi je stalno tonula prema naprijed dok sam je pokušavao držati. Izgubio sam pojam o vremenu dok sam se vraćao u tamu.

Kad sam se probudio, majka je još bila na koljenima omatajući tkaninu ispod prsa. Znala je točno što radi. Kad smo bili mali, majka je često pričala Ronu, Stanu i meni kako je htjela biti medicinska sestra dok nije upoznala oca. Kad god bi se u kući dogodila nesreća, ona je držala sve pod nadzorom. Nisam sumnjao u njezine medicinske sposobnosti ni sekunde. Samo sam čekao da me stavi u auto i odveze u bolnicu. Bio sam siguran da hoće. Bilo je to samo pitanje vremena. Imao sam čudan osjećaj olakšanja. Znao sam u duši da je završilo. Došao je kraj toj cijeloj maskeradi ropskoga života. Čak ni majka nije mogla lagati o tome. Osjećao sam kao da me nesreća oslobodila. Majci je trebalo gotovo pola sata da mi previje ranu.

U njezinim očima nije bilo žaljenja. Mislio sam da me barem može utješiti svojim umirujućim glasom. Gledajući me bez emocija, majka je ustala, oprala ruke i rekla mi da sad imam 30 minuta da operem suđe. Prodrmao sam glavu pokušavajući shvatiti što je rekla. Nakon nekoliko sekundi, majčina je poruka ušla. Poput nesreće s rukom prije nekoliko godina, majka nije kanila priznati to što se dogodilo.

Nisam imao vremena za samosažaljenje. Vrijeme je teklo. Ustao sam, teturao nekoliko sekundi, a zatim se probio do kuhinje. Svakim korakom bol me probadala kroz rebra. Krv mi je tekla kroz poderanu majicu. Kad sam došao do sudopera, nagnuo sam se i dahtao poput starog psa.

Iz kuhinje sam čuo oca u dnevnoj sobi kako lista novine. Duboko sam i bolno udahnuo nadajući se da će se moći odgurnuti i doći do oca. Ali, preteško sam disao i pao sam na pod. Nakon toga sam shvatio da moram disati kratko i isprekidano. Probio sam se do dnevne sobe. Na drugoj strani kauča sjedio je moj junak. Znao sam da će se pobrinuti za majku i odvesti me u bolnicu. Stajao sam ispred oca čekajući da okrene stranicu i pogleda me. A kad me vidio, promućao sam:

- Oče ... Ma ... ma ... majka me probola. Nije čak ni obrvu podigao.

- Zašto? - upitao je.

- Rekla je da će me, ako ne operem suđe na vrijeme, da ... će me ubiti.

Vrijeme je stalo. Iza novina mogao sam čuti očevo teško disanje. Nakašljao se prije nego što je rekao:

- Pa ... ti ... hajde vrati se onamo i operi to suđe.

- Glava mi se nagnula. kao da, hvata riječi. Nisam mogao vjerovati to što sam upravo čuo. Otac je valjda osjetio moju zbunjenost kad sam vidio da sklapa novine i čuo ga kako podiže glas govoreći: - Isuse Kriste! Zna li majka da sad razgovaraš sa mnom? Bolje ti je da se vratiš i opereš suđe. K vragu, ne smijemo učiniti ništa što je može još više uzrujati! Ne želim prolaziti kroz to večeras ... - Otac je zastao na sekundu, duboko udahnuo i spustio glas šapćući. - Slušaj me: vrati se onamo i operi suđe. Neću joj reći da si mi rekao, u redu? To će biti naša mala tajna. Samo se vrati u kuhinju i operi suđe. Hajde sad, prije nego što nas uhvati obojicu. Hajde!

Stajao sam pred ocem u potpunom šoku. Čak me nije niti pogledao. Nekako sam osjećao da je barem mogao maknuti komad novina i pogledati me u oči. Tada bi znao. Osjetio bi moju bol, koliko očajnički trebam njegovu pomoć. Ali, kao i uvijek, znao sam da ga majka kontrolira kao što kontrolira sve što se događa u kući. Mislim da smo i otac i ja znali zakon »obitelji«: ako ne priznamo problem, on jednostavno ne postoji. Dok sam stajao pred ocem ne znajući što učiniti sljedeće, pogledao sam prema dolje i vidio kapljice krvi kako prljaju obiteljski sag.

U srcu sam se nadao da će me podići na ruke i odnijeti. Čak sam zamislio da će rastrgati košulju kako bi otkrio pravi identitet prije nego što odleti zrakom poput Supermana.

Okrenuo sam se. Moje poštovanje prema ocu je nestalo. Spasilac kojeg sam sanjao toliko dugo bio je lažan. Više sam se ljutio na njega nego na majku. Poželio sam da nekako odletim, ali prodorna bol me vratila u stvarnost.

Oprao sam sude što mi je tijelo brže dalo. Brzo sam shvatio da micanje podlaktice rezultira oštrim bolom iznad trbuha. Kad bih zakoračio od sudopera s pranjem do sudopera s ispiranjem, još jedan bol bi mi prostrujao tijelom. Mogao sam osjetiti kako mi ono malo snage što imam izmiče. Kako je majčin rok istjecao, tako su istje-cale moje nade da se nahranim.

Želio sam samo leći i nestati, ali obećanje koje sam si zadao prije mnogo godina me održalo. Želio sam pokazati kučki da me može pobijediti samo ako umrem i bio sam odlučan da se ne predam čak ni smrti. Dok sam prao suđe, shvatio sam da ako stojim na prstima i nagnem gornji dio tijela na radnu plohu, mogu opustiti pritisak na donji dio tijela. Umjesto da se mičem svakih nekoliko sekundi, oprao sam komad po komad i zatim se pomakao pa sve isprao. Nakon brisanja suda grozio sam se njegova pospremanja. Ormari su mi bili iznad glave i znao sam, ukoliko posegnem za njima, to će uzrokovati veliki bol. Držeći mali tanjur, propeo sam se na noge što sam više mogao i pokušao podići ruke iznad glave da spremim suđe. Gotovo sam uspio, ali bol je bio prejak. Srušio sam se na pod.

Dotad mi se majica natopila krvlju. Dok sam pokušavao stati na noge, osjetio sam očeve snažne ruke kako mi pomažu. Nisam ga uvažio.

- Daj mi suđe - reče

- Ja ću ga spremi. Idi dolje i presvući majicu.

- Nisam rekao ni riječ dok sam se okretao. Pogledao sam na sat. Trebalo mi je gotovo sat i pol da završim taj posao. Desnom rukom čvrsto sam držao ogradu dok sam se polako spuštao. Mogao sam vidjeti kako mi svakim korakom krv kapa iz majice.

Majka me dočekala na dnu stuba, strgnula mi je majicu s tijela. Mogao sam vidjeti da majka to radi što je nježnije moguće, ali nije mi dala drugu utjehu. Mogao sam vidjeti da je to za nju samo rutina. Vidio sam da s više sućuti liječi životinje nego mene.

Bio sam toliko slab da sam slučajno pao preko nje dok me oblačila u staru preveliku majicu kratkih rukava. Očekivao sam da će me udariti, ali dopustila mi je da se odmorim na njoj nekoliko sekundi. Zatim me ostavila na dnu stuba i otišla. Nakon nekoliko minuta vratila se s čašom vode. Popio sam što sam brže mogao. Kad sam završio, rekla mi je da me ne može odmah nahraniti. Nahranit će me za nekoliko sati kad se budem bolje osjećao. Ponovo joj je glas bio monoton - bez ikakvih emocija.

Pogledavši kriomice, mogao sam vidjeti kako kalifornijski sumrak zamjenjuje mrak. Majka mi je rekla da se mogu igrati s dečkima vani, na prilazu ispred garažnih vrata. Nije mi bilo jasno u glavi. Trebalo mi je nekoliko sekundi da shvatim što je rekla.

- Idi, Davide, idi -ustrajala je. S majčinom pomoći odšepao sam iz garaže do prilaza. Braća su me usput pogledala, ali više ih je zanimalo paljenje petardi povodom Četvrtog srpnja.

Dok su minute prolazile, majka je prema meni postajala samilosnija. Držala me za ramena dok smo gledali braću kako ispaljuju vatromet.

- Hoćeš ti jednu? - upita majka. Ja sam kimnuo da hoću. Držala me za ruku dok se sagnula da zapali petardu. Na trenutak sam zamislio miris parfema što ga je imala prije mnogo godina. Ali, već jako dugo nije upotrebljavala parfem niti šminkala lice.

Dok sam se igrao s braćom, nisam mogao a da ne razmišljam o majci i promjeni koja je nastupila.

Želi li se pomiriti sa mnom, pitao sam se. Jesu li dani života u podrumu konačno završili? Jesam li se vratio u obiteljsko stado? Nekoliko minuta nije me bilo briga. Braća su, čini se, prihvaćala moju nazočnost i osjetio sam prijateljstvo i toplinu za koje sam mislio da su zauvijek nestali.

Za nekoliko sekundi moja se petarda ugasila. Okrenuo sam se prema suncu što je uzmicalo. Prošla je vječnost otkad nisam vidio zalazak sunca. Zatvorio sam oči pokušavajući upiti što više topline.

Nekoliko brzih sekundi moj bol, moja glad i moj bijedni način života su nestali. Osjećao sam se tako toplo, tako životno. Otvorio sam oči nadajući se da ću sačuvati taj trenutak do vječnosti.

Prije nego što je otišla u krevet, majka mi je dala još vode i nahranila me malim komadima hrane.

Osjećao sam se kao nemoćna životinja koju liječe, ali nije me bilo briga.

Dolje u garaži legao sam na svoj stari vojnički ležaj. Pokušao sam ne misliti na bol, ali bilo ga je nemoguće zanemariti dok mi je puzao kroz tijelo. Napokon me obuzela iscrpljenost i odlutao sam u san. Tijekom noći imao sam nekoliko noćnih mora. Uplašio sam se i budio u hladnom znoju. Iza sebe čuo sam zvuk koji me preplašio. Bila je to majka. Sagnula se i stavila mi hladnu krpu na čelo. Rekla mi je da sam tijekom noći imao groznicu. Bio sam preumoran i preslab da odgovorim. Mogao sam razmišljati samo o bolu. Poslije se majka vratila u spavaću sobu moje braće koja se nalazila dolje, bliže garaži. Osjećao sam se sigurnijim znajući da je blizu i da me čuva.

Uskoro sam se vratio u tamu i s nestalnim snom došao je grozan san o plahtama crvene, tople kiše. U snu se činilo da sam natopljen time. Pokušao sam obrisati krv s tijela da bih shvatio da se vratila. Kad sam se sutradan ujutro probudio, vidio sam da su mi ruke pune krasta osušene krvi. Košulja što mi je prekrivala grudi bila je potpuno krvava. Osjećao sam osušenu krv na dijelovima lica. Čuo sam kako se vrata spavaće sobe iza mene otvaraju i vidio majku kako hoda prema meni. Očekivao sam više sažaljenja kao noć prije, ali je to bila prazna nada. Nije mi ništa dala. Hladnim mi je glasom rekla neka se operem i počnem s kućanskim poslovima. Dok je koračala stubama, znao sam da se ništa nije promijenilo. I dalje sam bio obiteljsko kopile.

Tri dana nakon nesreće osjećao sam groznicu. Nisam se usudio moliti majku čak ni aspirin, osobito jer je otac radio. Znao sam da se vratila sebi. Mislio sam da je groznica od rane. Raspore u trbuhu otvorio se više nego jedanput od te noći. Potiho, tako da me majka ne čuje, iskrao sam se do umivaonika u garaži. Uzeo sam najčišću krpu koju sam mogao naći u hrpi krpa. Pustio sam slavinu otvorenu taman toliko da nekoliko kapi vode padne na krpu. Zatim sam sjeo i podigao crvenu, ras-kvašenu majicu. Dotaknuo sam ranu lecnuvši se od bola. Duboko sam udahnuo i što sam nježnije mogao pričepio rupu. Bol je bio toliki da sam udario glavom po hladnom betonskom podu gotovo se onesvijestivši. Kad sam ponovo pogledao trbuh, vidio sam žućkastobijelu tvar kako izlazi iz crvene, upaljene posjekotine. Nisam mnogo znao o tim stvarima, ali mi je bilo jasno da se rana zagnojila. Počeo sam ustajati da odem gore i zamolim majku da me očisti. Kad sam se već do pola dignuo, stao sam.

- Ne - rekoh sam sebi. - Ne trebam pomoć od te kurve!

Znao sam dovoljno o prvoj pomoći da očistim ranu tako da sam bio siguran da ću to moći sam. Želio sam upravljati sobom. Nisam se htio osloniti na majku ili joj dati više kontrole nada mnom nego što je imala.

Ponovo sam smočio krpu i prinio je rani. Oklijevao sam prije nego što sam je dotaknuo. Ruke su mi se tresle od straha dok su mi suze tekle niz lice. Osjećao sam se kao dijete i mrzio sam to. Napokon sam si rekao:

- Plači i umrijet ćeš. Pobrini se za ranu. - Shvatio sam da mi rana vjerojatno nije opasna po život.

Isprao sam si mozak tako da blokiram bol.

Požurio sam se prije nego što mi nestane motivacija. Zgrabio sam još jednu krpu, smotao je i nagurao u usta. Usredotočio sam svu pozornost na palac i kažiprst na lijevoj ruci dok sam uštinuo kožu oko porezotine. Drugom sam rukom očistio gnoj. Ponovio sam postupak sve dok nije počela curiti krv i dok nisam čistio samo krv. Većina bijele tvari je nestala. Bol od štipanja i čišćenja bio je više nego što sam mogao otpjeti. Zubi su mi bili čvrsto stisnuti na krpi, a vrisak prigušen. Osjećao sam kao da visim na litici. Do završetka rijeka suza natopila mi je ovratnik majice.

Bojeći se da me majka ne uhvati kako ne sjedim na dnu stuba, očistio sam nered i napola hodajući, a napola puzeći došao do dodijeljenog mi mjesta na podnožju stubišta. Prije nego što sam sjeo na ruke, provjerio sam majicu. Samo su kapljice krvi iscurile iz rane na zavoj od krpe. Zaželio sam da rana zacijeli. Nekako sam znao da hoće. Ponosio sam se sobom. Zamišljao sam se poput lika iz stripa koji je prošao velike opasnosti i preživio. Uskoro mi je glava klonula i zaspao sam. U snu sam letio zrakom u živim bojama. Nosio sam crveni plašt ... bio sam Superman.

Nakon nesreće s nožem otac je provodio sve manje vremena kod kuće, a sve više na poslu. Imao je razne isprike, ali ja mu nisam vjerovao. Cesto sam se tresao od straha dok sam sjedio u garaži nadajući se da iz nekog razloga neće otići. Usprkos svemu što se dogodilo, i dalje sam osjećao da mi je otac zaštitnik. Kad je bio kod kuće, majka je činila samo pola stvari koje mi je činila kad ga nije bilo. Kad je otac bio kod kuće, postala mu je navika pomagati mi oko pranja noćnog suda. Otac je prao i brisao. Dok smo radili, razgovarali smo tiho tako da nas ni majka ni drugi dečki ne čuju. Katkada, prošlo bi nekoliko minuta a da nismo razgovarali. Željeli smo znati da je sigurno.

Otac bi uvijek probio led.

- Kako je, Tigre? -rekao bi.

Kad sam čuo staro ime kojim me otac zvao dok sam bio mali, smiješak bi mi ozario lice.

- Dobro sam - odgovorio bih.

- Jesi li danas štogod jeo? - često bi pitao. Obično bih kimao da nisam.

- Ne brini se - rekao bi.

- Jednoga dana ćemo i ti i ja izaći iz ove ludnice.

Znao sam da je otac mrzio živjeti kod kuće i osjećao sam da je to sve moja krivnja. Rekao sam mu da ću biti dobar i da više neću krasti hranu. Rekao sam isto da ću se više truditi i bolje obavljati kućanske poslove. Kad god bih to rekao, on bi se nasmiješio i uvjeravao me da to nije moja pogreška.

Katkad, dok bih brisao suđe, osjećao sam novu zraku nade. Znao sam da otac vjerojatno neće učiniti ništa protiv majke, ali dok sam stajao pokraj njega, osjećao sam se sigurniji.

Kao i sa svim dobrim stvarima što su mi se događale, majka je prekinula očevo pomaganje oko suda. Tvrdila je da Dečko ne treba pomoć. Rekla je da mi otac poklanja previše pažnje, a ostalima u obitelji nedovoljno. Bez borbe otac se predao. Majka je sada imala cjelokupan nadzor nad svima u kućanstvu. Nakon nekog vremena otac nije ostajao doma čak ni kad je bio slobodan. Došao bi samo na nekoliko minuta. Nakon što bi vidio moju braću, našao bi me gdje god da sam radio, rekao nekoliko rečenica, a zatim bi otišao. Ocu je trebalo samo deset minuta da uđe i izađe iz kuće pa da se vrati u svoju samoću koju je obično nalazio u baru. Kad bi otac sa mnom razgovarao, obično bi mi rekao kako planira da nas dvojica odemo. To me uvijek nasmiješilo, ali duboko u sebi znao sam da je to samo fantazija.

Jednog je dana kleknuo i rekao mi kako mu je žao.

Pogledao sam ga u lice. Promjena na ocu me preplašila. Imao je tamne crne polukrugove oko očiju, a lice i vrat bili su mu crveni kao cikla. Očeva nekoć čvrsta ramena sad su bila klonula. Sijeda kosa počela je preuzimati kosu crnu kao ugljen. Prije nego što je otišao tog dana, zagrlio sam ga oko struka. Nisam znao kad ću ga opet vidjeti.

Nakon što sam završio s poslovima, požurio sam dolje. Naređeno mi je da operem svoju otrcanu odjeću i još neku hrpu smrdljivih krpa. Ali, toga me dana očev odlazak toliko razalostio da sam se pokrio hrpom krpa i plakao. Plakao sam da se vrati i povede me sa sobom. Nakon samo nekoliko minuta utjehe, smirio sam se i počeo ribati »švicarski sir« od odjeće. Ribao sam sve dok mi zglobovi nisu prokrvarili. Nije me više bilo briga za vlastito postojanje. Majčina je kuća postala nepodnošljiva. Poželio sam da mogu nekako pobjeći iz mjesta koje sam sad zvao »luda kuća«.

Tijekom jednog razdoblja dok oca nije bilo, majka me izgladnjivala deset dana za redom. Bez obzira na to koliko sam se trudio dostići njezine rokove, nisam uspijevao. A posljedica je bila uskraćivanje hrane. Majka se vrlo temeljito pobrinula da ne mogu ukrasti hranu. Sama je očistila stol nakon večere bacivši hranu u smeće. Prekopala bi kantu za smeće svaki dan prije nego što bih je ja ispraznio. Zaključala je zamrzivač u garaži, a ključ je držala kod sebe. Navikao sam bez hrane tri dana, ali ovo produženo vrijeme bilo je nepodnošljivo. Voda je bila moje jedino sredstvo preživljavanja. Kad sam punio metalni poslužavnik za led iz hladnjaka, dodirnuo bih kraj poslužavnika ustima. Dolje bih se prikrao do sudopera i otvorio slavinu do kraja. Moleći da se slavina ne trese i ne upozori majku, oprezno bih dudao hladni metal sve dok mi trbuh nije bio toliko pun da sam mislio da će puknuti. Šestoga dana bio sam toliko slab da sam jedva mogao ustati kad sam se probudio na vojnom ležaju. Poslove sam obavljao puževim korakom. Osjećao sam se jako omamljeno. Misli su mi postale nejasne. Činilo se da prolaze minute prije nego što shvatim bilo koju rečenicu koju je majka izderala na mene. Dok sam polako naprezao glavu da pogledam majku, vidio sam da je to igra - igra u kojoj je potpuno uživala.

- O, siroto moje dijete - tepala je majka sarkastično. Zatim me upitala kako se osjećam i počela se smijati kad sam zamolio hranu. Potkraj šestog dana i onih koji su slijedili, nadao sam se svim srcem da će me majka nahraniti nečim, bilo čime. Bio sam u takvu stanju da mi je bilo svejedno čime.

Jedne večeri potkraj »igre«, nakon što sam završio s poslovima, majka je bacila tanjur hrane ispred mene. Hladni ostaci bili su gozba za moje oči. Ali, bio sam oprezan; bilo je predobro da bi bila istina. - Dvije minute! - zarežala je majka. - Imaš dvije minute da pojedeš. To je sve.

Poput munje zgrabio sam vilicu, ali trenutak prije nego što je hrana dotaknula moja usta, majka mi je otela tanjur i bacila hranu u smeće. - Prekasno! - podrugljivo se smijala.

Stajao sam pred njom zapanjen. Nisam znao što napraviti ili reći. Sve čega sam se mogao sjetiti bilo je: - Zašto?

Nisam mogao shvatiti zašto je tako postupala. Bio sam tako blizu da sam mogao pomirisati svaki komadić. Znao sam da me želi slomiti, ali stajao sam čvrsto i susprezao suze.

Sam u garaži osjetio sam da gubim kontrolu nad svime. Čeznuo sam za hranom. Želio sam oca. Ali više od bilo čega, želio sam bar malo poštovanja; komadić dostojanstva. Sjedeći na rukama, mogao sam čuti braću kako otvaraju hladnjak da uzmu desert i to sam mrzio. Pogledao sam se. Koža mi je bila žućkasta, a mišići mršavi i žilavi. Kad god sam čuo jednog od braće kako se smije dok gleda televiziju, proklinjao sam mu ime.

- Sretni gadovi! Zašto ona ne prebije jednog od njih malo za promjenu? - vikao sam u sebi dok sam ispuhivao svoj osjećaj mržnje.

Gotovo deset dana bio sam bez hrane. Upravo sam oprao suđe od večere kad je majka ponovila svoju igru »imaš dvije minute da pojedeš«. Bilo je samo nekoliko komadića hrane na tanjuru tako da sam smišljeno krenuo. Nisam dao majci šansu da ih otme kao prethodne tri večeri. Zgrabio sam tanjur i progutao hranu bez žvakanja. Za nekoliko sekundi pojeo sam sve na tanjuru i polizao ga.

- Jedeš kao svinja! - zarežala je. Pognuo sam glavu kao da mi je stalo. Ali, u nutrini sam se smijao govoreći si: - Jebi se! Reci što hoćeš! Dobio sam hranu!

Majka je imala još jednu omiljenu igru dok nije bilo oca. Poslala me očistiti kupaonicu u uobičajenim rokovima. Ali, ovaj je put u prostoriji ostavila kantu punu mješavine amonijaka i klora pa zatvorila vrata. Prvi put kad je to napravila, obavijestila me da je o tome pročitala u novinama i da želi iskušati. Iako sam se ponašao kao da sam preplašen, zapravo nisam bio. Nisam znao što će se dogoditi. Tek kad je majka zatvorila vrata i naredila da ih ne otvaram, počeo sam se brinuti. U zatvorenoj prostoriji zrak se počeo brzo mijenjati. U kutu kupaonice pao sam na ruke i koljena te stao gledati u kantu. Fina siva izmaglica lebdjela je prema stropu. Dok sam udisao plinove, srušio sam se i počeo pljuvati.

Činilo mi se kao da mi grlo gori. Za nekoliko minuta postalo je bolno. Plin iz reakcije amonijaka i klora napunio mi je oči vodom. Bio sam izbezumljen da održim majčin rok za čišćenje kupaonice. Nakon nekoliko minuta mislio sam da ću iskašljati cijelu unutrašnjost. Znao sam da majka neće popustiti i otvoriti vrata. Da preživim njezinu novu igru, morao sam se koristiti pameću. Ležeći na podu, raširio sam tijelo i nogom odgurnuo kantu do vrata. Napravio sam to iz dvaju razloga: želio sam da kanta bude što dalje od mene te da, ako majka otvori vrata, i sama dobije malo svoje mješavine. Savio sam se u suprotnom kutu kupaonice s krpom za čišćenje preko usta, nosa i očiju. Prije nego što sam prekrio lice, smočio sam krpom u zahodu. Nisam se usudio otvoriti vodu u umivaoniku iz straha da me majka ne čuje. Dišući kroz tkaninu, gledao sam kako se izmaglica polako kreće sve bliže i bliže podu. Osjećao sam se kao da sam zaključan u plinsku komoru. Zatim sam se sjetio malog kalorifera na podu pokraj nogu. Znao sam da se uključuje i isključuje svakih nekoliko minuta. Položio sam lice pokraj kalorifera i udisao sav zrak koji mi je stao u pluća. Za pola sata majka je otvorila vrata i rekla mi neka ispraznim kantu u kanalizaciju u garaži prije nego usmrđim njezinu kuću. Dolje sam iskašljavao krv gotovo jedan sat. Od svih majčinih kazni najviše sam mrzio igru s plinskom komorom. Potkraj ljeta majci je valjda dosadilo pronalaziti načine da me muči u kući i oko nje. Jednoga dana nakon što sam završio sve jutarnje zadaće, poslala me uokolo da kosim travu. To nije bilo nešto novo. Tijekom uskrasnih praznika prošlog proljeća majka me slala kositi. Odredila je kvotu koju moram zaraditi i naredila mi da njoj predam novac. Kvotu je bilo nemoguće postići tako da sam jednom u očaju ukrao devet dolara iz kasice-prasice djevojčice koja je živjela u susjedstvu. Za nekoliko sati otac djevojčice je pokucao na ulazna vrata. Majka je, naravno, vratila novac i okrivila mene. Nakon što je čovjek otišao, tukla me sve dok nisam postao plav i ljubičast. Ukrao sam novac samo da zadovoljim njezinu kvotu.

Ljetni plan košnje, ispostavilo se, nije bio ništa bolji od onog za uskrasne praznike. Idući od vrata do vrata pitao sam ljude bi li željeli da im pokosim travu. Nitko nije želio. Moja odrpana odjeća i tanke ruke ostavljali su jadan dojam. Iz samilosti jedna mi je gospođa dala ručak u smeđoj vrećici i poslala me dalje. Pola bloka dalje neki je par pristao da im pokosim travu. Kad sam završio, otrčao sam do majčine kuće noseći smeđu vrećicu sa sobom. Htio sam je sakriti prije nego što se pojavim. Nisam uspio. Majka je krstarila autom, zaustavila se i uhvatila me s vrećicom. Prije nego što je zaustavila karavan, podigao sam ruke u zrak kao da sam kriminalac. Sjećam se da sam poželio da je sreća barem jedanput na mojoj strani.

Majka je izašla iz auta, uzela mi smeđu vrećicu jednom rukom, a drugom me udarila. Zatim me ubacila u auto i odvezla se do kuće gdje mi je gospođa napravila ručak. Žena nije bila kod kuće. Majka je bila uvjerena da sam se ušuljao u kuću i sam si napravio ručak. Znao sam da je imati hranu bio krajnji zločin. Potiho sam psovao sebe što nisam ranije sakrio hranu.

Kad smo došli kući, uobičajeni »kroše« me složio na pod. Majka bi mi zatim rekla da sjednem u dvorište, a ona je povela »svoje sinove« u zoološki vrt. Dio gdje mi je majka naredila da sjedim bio je prekriven kamenjem velikim oko 2,5 cm u promjeru. Izgubio sam cirkulaciju u većem dijelu tijela dok sam sjedio u položaju »ratnog zarobljenika«. Počeo sam odustajati od Boga. Osjećao sam da me On mrzi. Koji drugi razlog postoji za život poput mog? Svi moji naponi za najobičniji opstanak činili su se uzaludni. Pokušaji da budem korak ispred majke bili su beskorisni. Crna sjena je bila uvijek iznad mene.

Čak se činilo da me i sunce izbjegava dok se skrivalo u debelom pokrivaču od oblaka što je lebdio iznad mene. Ramena su mi klonula. Povukao sam se u samoću svojih snova. Ne znam koliko je vremena prošlo, ali čuo sam prepoznatljiv zvuk majčina karavana kako se vraća u garažu.

Vrijeme sjedenja na kamenju je završilo. Pitao sam se što je majka sljedeće planirala. Molio sam se da to ne bude još jedna seansa plinske komore. Doviknula je iz garaže neka pođem za njom gore. Odvela me u kupaonicu. Srce mi je potonulo. Osjetio sam da sam uklet. Počeo sam udisati velike količine svježeg zraka znajući da će mi uskoro trebati.

Na moje iznenađenje, u kupaonici nije bilo kante ili boca.

- Pustila me s udice? - upitao sam se. To je izgledalo prelagano. Sramežljivo sam promatrao majku dok je širom otvorila slavinu s hladnom vodom. Mislio sam da je čudno što je zaboravila otvoriti i toplu. Dok se kada punila hladnom vodom, majka mi je strgnula odjeću i naredila da uđem u kadu. Ušao sam u kadu i legao. Hladni strah prostrujao mi je kroz tijelo.

- Niže! - povikala je majka. - Stavi lice u vodu, ovako! - Zatim se sagnula, zgrabila mi vrat objema rukama i gurnula glavu pod vodu. Instinktivno sam se trgnuo i udario očajnički pokušavajući održati glavu iznad vode da mogu disati. Njezin stisak je bio prejak. Ispod vode otvorio sam oči. Vidio sam kako mjehurići izlaze iz usta i plutaju prema površini dok sam pokušavao vikati. Pokušavao sam bacati glavu od jedne do druge strane jer sam vidio da mjehurići postaju sve manji. Počeo sam se osjećati slabim. Krajnjim naporom sam je zgrabio za ramena. Moji prsti su se morali duboko zabiti jer me majka pustila. Pogledala me odozgo pokušavajući vratiti dah.

- Drži glavu pod vodom ili će sljedeći put biti još dulje.

Zaronio sam glavu držeći nosnice jedva iznad površine vode. Osjećao sam se kao aligator u močvari. Kad je majka izašla iz kupaonice, njezin plan mi je postao jasniji. Dok sam ležao ispružen u kadi, voda je postala nepodnošljivo hladna. Bilo je kao da sam u hladnjaku. Previše sam se bojao majke da bih se pomaknuo tako da sam držao glavu pod površinom, kako je naredila.

Sati su prolazili i koža mi se počela mreškati. Nisam si usudio dotaknuti niti jedan dio tijela da ga pokušam zagrijati. No, podigao sam glavu iznad vode dovoljno visoko da bolje čujem. Kad god sam čuo da netko hoda hodnikom ispred kupaonice, polako sam zaronio glavu natrag u hladnoću.

Obično su koraci koje sam čuo pripadali braći koja su išla u svoje sobe. Katkad bi netko od njih došao u kupaonicu da ide na zahod. Samo su zurili u mene, klimnuli glavom i okrenuli se. Pokušao sam zamisliti da sam na drugom mjestu, ali nisam se mogao dovoljno opustiti čak ni da sanjam.

Prije nego što je obitelj sjela za večeru, majka je došla u kupaonicu i vikala na mene neka izađem iz kade i neka se obučem. Odmah sam odgovorio i zgrabio ručnik da se obrišem.

- O ne! - zavikala je - Obuci odjeću ovakav kakav jesi!

- Bez oklijevanja poslušao sam njezinu zapovijed. Odjeća mi je bila natopljena dok sam otrčao dolje sjediti u dvorištu kako mi je naredila. Sunce je počelo zalaziti, ali je pola dvorišta bilo pod izravnim suncem. Pokušao sam sjediti na sunčanom dijelu, no majka mi je zapovjedila da sjednem u sjenu. U kutu dvorišta, sjedeći u položaju ratnog zarobljenika, tresao sam se. Želio sam samo nekoliko sekundi topline, ali svakom minutom moje šanse da se osušim postajale su sve manje. S gornjeg prozora mogao sam čuti zvuk »obitelji« koja dodaje tanjure pune hrane jedno drugome. S vremena na vrijeme s prozora bi dopirale salve smijeha. Budući da je otac bio kod kuće, znao sam da je sve što je majka skuhala bilo dobro. Poželio sam okrenuti glavu i pogledati gore da ih vidim kako jedu, ali se nisam usudio. Živio sam u drukčijem svijetu. Nisam čak zaslužio pogled na dobar život.

Tretman kadom i dvorištem postao je uskoro svakodnevan. Katkada, dok bih ležao u kadi, braća bi dovela u kupaonicu svoje prijatelje da gledaju njihova golog brata. Njihovi prijatelji bi se podrugivali.

- Što je napravio ovaj put? - pitali bi. Većinu vremena braća bi samo kimala glavom govoreći:

- Ne znamo.

Početkom škole, najesen, došla je nada privremenog bijega od strašnog života. Na razredni sat u četvrtom razredu kao zamjena za prva dva tjedna došla je učiteljica.

Rekli su nam da je naš učitelj bolestan. Učiteljica na zamjeni bila je mlađa od većine nastavnika i činila se blažom. Potkraj prvog tjedna dijelila je sladoled onim đacima čije je ponašanje bilo dobro. Nisam ništa dobio prvi tjedan, ali sam se trudio i dobio nagradu na kraju drugog tjedna. Nova učiteljica je svirala pop hitove na pločama od 45 okretaja i pjevala razredu. Jako smo je voljeli. Kad je došao petak popodne, nisam htio da ode. Nakon što su svi drugi đaci otišli, sagnula se prema meni i rekla da moram ići kući. Znala je da sam problematično dijete. Rekao sam joj da želim ostati s njom. Držala me trenutak, a zatim pustila pjesmu koju sam najviše volio. Nakon toga sam otišao. Budući da je bilo kasno, trčao sam do kuće što sam brže mogao i brzo obavio sve kućanske poslove. Kad sam završio, majka me poslala u dvorište da sjedim na hladnom betonu.

Tog petka pogledao sam u debeli pokrivač magle koji je prekrivao sunce i plakao u sebi. Učiteljica na zamjeni bila je tako dobra prema meni. Postupala je sa mnom kao s pravom osobom, a ne kao sa smećem. Dok sam sjedio vani žaleći sebe, pitao sam se gdje je i što radi. To tada nisam shvaćao, ali sam se u nju zaljubio.

Znao sam da me majka neće nahraniti te noći niti sljedeće. Budući da otac nije bio kod kuće, imat ću loš vikend. Sjedeći na hladnom zraku u dvorištu, na stubama, mogao sam čuti kako majka hrani braću. Nije me bilo briga. Zatvorivši oči, mogao sam vidjeti nasmiješeno lice svoje nove učiteljice. Te sam noći dršćući sjedio vani, a njezina ljepota i dobrotu su me grijali.

Do listopada je moj morbidni život bio u punom jeku. Hrana je u školi bila rijetka. Bio sam lak plijen školskim nasilnicima koji su me tukli kad bi se sjetili. Nakon povratka iz škole morao sam trčati doma i izbljuvati sadržaj želuca za majčinu inspekciju. Katkad bi mi odmah zapovjedila da radim, katkad bi napunila kadu vodom. Ako je doista bila dobre volje, sredila bi mi mješavinu plinova u kupaonici. Kad se zamorila od toga da sam oko kuće, poslala bi me okolo kositi, ali prije toga bi me istukla. Nekoliko me puta izbičevala psećom uzicom. Bilo je vrlo bolno, ali sam samo stisnuo zube i izdržao. Najgori bol bio je udarac odostraga u noge drškom metle. Katkad bi me udarci drškom metle ostavili na podu; jedva sam se mogao micati. Više nego jedanput odše-pesao sam niz ulicu gurajući staru kosilicu i pokušavajući zaraditi za majku nešto novca.

Na kraju je došlo vrijeme kad mi nije koristilo što je otac doma jer mu je majka zabranila da me vidi. Moja nada se istrošila i počeo sam vjerovati da se moj život nikad neće promijeniti. Mislio sam da ću biti majčin rob dokle god sam živ. Svakim danom moja je volja slabjela. Više nisam sanjao o Supermanu ili nekom junaku iz mašte koji će doći i spasiti me. Znao sam da je očevo obećanje da će me odvesti sa sobom bilo neslana šala. Odustao sam od molitva i razmišljao samo kako preživjeti iz dana u dan.

Jednog su mi jutro u školi rekli da se javim školskoj sestri. Ispitivala me o odjeći i raznim modricama po rukama. Prvo sam joj rekao ono što mi je majka rekla da kažem. Ali, kako je moje povjerenje raslo, pričao sam joj sve više o majci. Zabilježila je i rekla mi da mogu doći k njoj kad god želim razgovarati s nekim. Poslije sam saznao da se sestra zainteresirala za mene zbog nekih izvješća što ih je primila od zamjenske učiteljice početkom školske godine.

Tijekom posljednjeg tjedna listopada u majčinoj je kući bila tradicija da momci dube bundeve. Meni je uskraćivala tu povlasticu od sedme ili osme godine. Kad je došla noć da se dube bundeve, majka je napunila kadu čim sam završio s poslovima. Ponovo me upozorila da držim glavu pod vodom. Kao podsjetnik zgrabila me za vrat i gurnula glavu ispod vode. Zatim je izletjela iz kupaonice gaseći svjetlo za sobom. Gledajući nalijevo, mogao sam vidjeti kroz mali prozor kupaonice da se počela spuštati noć. Provodio sam vrijeme brojeći u sebi. Počeo sam s jedan i završio s tisuću. Zatim sam ponovo počeo. Dok su sati prolazili, osjetio sam kako voda polako otječe.

Dok je voda otjecala, moje je tijelo postajalo sve hladnije. Stavio sam ruke između nogu i naslonio se dužinom tijela na desnu stranu kade. Mogao sam čuti zvukove Stanove ploče za Noć vještica što mu je majka kupila prije nekoliko godina. Duhovi i sablasti su hukali, a vrata škripala. Nakon što su momci izdubili svoje bundeve, čuo sam majku kako im umirujućim glasom priča strašne priče. Što sam više slušao, to sam više mrzio svakog od njih. Bilo je dovoljno grozno čekati poput psa u dvorištu na kamenju dok oni uživaju u večeri, ali morati ležati u hladnoj kadi, tresući se da mi bude toplo dok oni jedu kokice i slušaju majčine priče, tjeralo me da vrištim.

Majčin ton i glas te noći podsjećali su me na mamu koju sam volio prije toliko godina. Sad su čak i dečki odbili priznati moju nazočnost u kući. Značio sam im manje od duhova koji su zavijali sa Stanove ploče. Nakon što su dečki otišli u krevet, majka je došla u kupaonicu. Činila se zaprepaštenom kad me vidjela da još ležim u kadi. - Je li ti hladno? - podrugljivo se smijala. Tresao sam se i kimao glavom pokazujući da mi je jako hladno. - Pa zašto moj dragi mali dečko ne digne guzicu iz kade i zagrije svoju kožu u očevu krevetu?

Izvukao sam se iz kade, odjenuo donje rublje i upuzao u očev krevet natapajući plahte mokrim tijelom. Zbog razloga koje nisam razumio majka je odlučila da spavam u glavnoj spavaonici bez obzira na to je li otac kod kuće ili ne. Ona je spavala u gornjoj spavaćoj sobi s mojom braćom. Nije me bilo briga sve dok nisam morao spavati na starom vojnom ležaju u hladnoj garaži. Te je noći otac došao kući, ali prije nego što sam mu mogao išta reći, zaspao sam.

Do Božića moj je duh nestao. Mrzio sam biti kod kuće tijekom dvotjednih praznika i nestrpljivo sam čekao da se vratim u školu. Na Božić sam dobio koturaljke. Bio sam iznenađen što sam išta dobio, ali, kako se ispostavilo, koturaljke nisu bile dar dan u duhu Božića. Koturaljke su bile samo još jedno sredstvo da me majka baci iz kuće i da me muči. Vikendima bi me majka prisiljavala da se koturam vani dok su se druga djeca nalazila u kućama zbog hladnoće. Koturao sam se gore-dolje po susjedstvu, čak bez jakne da me grije. Bio sam jedino dijete vani.

Više nego jedanput, Tony, jedan od naših susjeda, izašao je uzeti svoje popodnevnine novine i vidio me kako kližem. Veselo bi mi se nasmiješio i požurio unutra da se zaštiti od hladnoće. Da bi mi bilo toplo, koturao sam se što sam brže mogao. Mogao sam vidjeti dim kako se diže iz dim-njaka kuća što su imale kamine. Želio sam biti unutra i sjediti pored vatre. Majka me prisiljavala da se koturam satima. Pozvala bi me u kuću samo kad je htjela da završim kućanske poslove.

Potkraj ožujka te godine majka je otišla jer je imala trudove, a mi smo ostali kod kuće za uskrasne praznike. Dok ju je otac vozio u bolnicu u San Francisco, molio sam da su to pravi, a ne lažni trudovi. Tako sam jako želio da majka bude izvan kuće. Znao sam da će me otac, dok je nema, hraniti. Bio sam toliko sretan što me nitko neće tući.

Dok je majka bila u bolnici, otac me pustio da se igram s braćom. Odmah sam prihvaćen u stado. Igrali smo se »Zvezdanih staza« i Ron mi je iskazao počast da budem kapetan Kirk. Prvi dan otac je za ručak poslužio sendviče, a meni je dao repete. Dok je otac bio u bolnici posjetiti majku, nas četvorica smo se igrali preko puta ulice u kući susjede koja se zvala Shirlev. Shirley je bila ljubazna s nama i postupala kao da smo njezina djeca. Zabavljala nas je igrama kao što je stolni tenis ili nas je pustila da trčimo vani. Na neki način Shirley me podsjećala na mamu u ranim danima prije nego što me počela tući.

Za nekoliko dana majka se vratila kući. Pokazala je obitelji novog malog brata koji se zvao Kevin. Nakon što je prošlo nekoliko tjedana, stvari su se vratile u normalu.

Oca nije bilo većinu vremena, a ja sam i dalje bio žrtveni jarac na kojem je majka iskaljivala svoje frustracije.

Majka je rijetko provodila vrijeme sa susjedima, tako da nije baš bilo prirodno za nju kad su ona i Shirlev postale bliske prijateljice. Svakodnevno su se posjećivale. U Shirlevnoj nazočnosti majka je igrala ulogu brižnog i dobrog roditelja - isto kao kad je bila voditeljica izviđača. Nakon nekoliko mjeseci Shirlev je pitala majku zašto se David ne smije igrati s ostalom djecom. Isto je tako bila znatiželjna zašto Davida tako često kažnjava. Majka je imala niz izgovora. David je ili bio prehladen ili je radio nešto za školu. Na kraju je majka rekla Shirlev da je David zločesti dečko te da zaslužuje zabranu izlazaka dugo, dugo vrijeme.

Vremenom je odnos između Shirlev i majke postao napet. Jednoga dana ni zbog kakvog vidljivog razloga, majka je prekinula sve veze sa Shirlev. Shirlevin sin se nije smio igrati s dečkima, a majka je trčala po kući i nazivala je kurvom. Iako se nisam smio igrati s drugima, osjećao sam se sigurnijim kad su Shhiev i majka bile prijateljice.

Jedne nedjelje tijekom posljednjeg ljetnog mjeseca majka je došla u glavnu spavaonicu gdje mi je prethodno zapovijedila da sjedim na rukama u položaju ratnog zarobljenika. Rekla mi je neka ustanem i sjednem na rub kreveta. Zatim mi je rekla da joj je dosta života kakav živimo. Rekla mi je da joj je žao i da se želi iskupiti za sve izgubljeno vrijeme. Nasmiješio sam se od uha do uha, skočio joj u zagrljaj te je čvrsto držao. Dok mi je rukom prelazila po kosi, počeo sam plakati. Majka je također plakala i počeo sam misliti da su loša vremena završila.

Oslobodio sam zagrljaj i pogledao majčine oči. Morao sam znati je li to stvarno. Morao sam čuti da mi to ponovo govori. - Doista je gotovo? - upitao sam sramežljivo.

- Gotovo je, dušo. Nakon ovog trenutka želim da zaboraviš da se sve ovo dogodilo. Bit ćeš dobar dečko, zar ne?

Kimnuo sam glavom.

- Onda ću ja pokušati biti dobra majka.

Nakon što smo se pomirili, mama mi je dala da se okupam u toploj kupki te da odjenem novu odjeću što sam je dobio prošloga Božića. Nisam je prije smio nositi. Majka je odvezla braću i mene na kuglanje dok je otac ostao doma s Kevinom. Na putu kući iz kuglane majka je stala u trgovini i svakom od nas kupila igračku. Kad smo došli kući, rekla je da se mogu igrati vani s drugim dečkima, ali ja sam odnio igračku u kut spavaće sobe i igrao se sam. Prvi put u toliko godina, osim praznika kad smo kod kuće imali goste, jeo sam s obitelji za stolom. Stvari su se odvijale prebrzo i osjećao sam da je to nekako predobro da bi bila istina. Toliko sam bio sretan da sam se osjećao kao da hodam po jajima. Mislio sam da će se majka sigurno probuditi i vratiti na staro. Ali nije. Jeo sam za večeru sve što sam želio i dopustila mi je da gledam televiziju s braćom prije nego što smo otišli u krevet. Mislio sam da je čudno što je htjela da nastavim spavati s ocem, ali je rekla da želi biti blizu novorođenčeta. Sutradan, dok je otac radio, žena iz socijalne skrbi došla je popodne k nama. Mama me otjerala van da se igram s braćom dok je ona razgovarala s gospođom. Razgovarale su više od sat vremena. Prije nego što je gospođa otišla, mama me pozvala u kuću. Gospođa je htjela razgovarati sa mnom nekoliko minuta. Željela je znati jesam li sretan. Rekao sam da jesam. Željela je znati slažem li se dobro s mamom. Rekao sam da se slažem. Na kraju me pitala da li me mama tuče. Prije nego što sam odgovorio, pogledao sam majku koja se pristojno nasmiješila. Osjetio sam kao da mi je bomba eksplodirala duboko u želucu. Mislio sam da ću povraćati. Odjednom sam shvatio zašto se majka promijenila prethodni dan; zašto je bila tako dobra prema meni. Osjećao sam se kao budala jer sam pao na to. Bio sam toliko gladan ljubavi da sam progutao cijeli taj cirkus.

Majčina ruka na mom ramenu vratila me u stvarnost.

- No, reci, dušo - majka je rekla smiješeći se ponovo.

- Reci da te izglednujem i tučem poput psa - majka se smijuljila pokušavajući nasmijati gospođu.

Pogledao sam gospođu. Lice mi se zacrvenjelo i osjetio sam kako mi kapi znoja izbijaju na čelu.

Nisam imao hrabrosti reći gospođi istinu.

- Ne, nije tako - rekao sam.

- Majka dobro postupa sa mnom.

- I nikad te ne tuče? - upitala je gospođa.

- Ne ... uf ... mislim, samo kad me kažnjava ... kad sam zločest - rekao sam pokušavajući zataškati istinu. Po tome kako me majka pogledala mogao sam vidjeti da sam rekao pogrešnu stvar. Ispirala mi je mozak godinama, a ovo sam loše slagao. Također sam mogao vidjeti da je gospođa vidjela kako majka i ja komuniciramo.

- Dobro - reče gospođa. - Samo sam htjela svratiti i pozdraviti.

- Nakon što je rekla doviđenja, majka je ispratila posjetiteljicu do vrata.

Kad je bilo jasno da je gospođa otišla, majka je u bijesu zatvorila vrata.

- Ti malo govno! - vrištala je. Instinktivno sam pokrio lice kad je počela udarati. Opalila me nekoliko puta i zatim me poslala u garažu. Nakon što je nahranila svoje dečke, pozvala me da radim večernje poslove. Dok sam prao suđe, nisam se uopće osjećao tako loše. Duboko u srcu znao sam da je majka dobra iz nekog drugog razloga, a ne zato što me želi voljeti. Trebao sam znati da nije mislila ozbiljno jer se na isti način ponašala kad bi netko poput bake došao na praznike. Barem sam uživao u dva dobra dana. Nisam imao dva dobra dana dugo vremena tako da je na neki čudan način to vrijedilo. Vratio sam se u rutinu i oslanjao na svoju samoću da me održi. Barem više nisam morao hodati po jajima pitajući se kad će se krov srušiti na mene. Stvari su se vratile u normalu i ponovo sam bio obiteljski sluga.

Iako sam počeo prihvaćati svoju sudbinu, nikad se nisam osjećao usamljen kao onih jutara kad je otac odlazio na posao. Radnim danom ustajao je oko pet ujutro. Nije znao, ali ja sam uvijek bio budan. Slušao sam ga kako se brije u kupaonici i čuo kako ide u kuhinju uzeti nešto za jelo. Znao sam da je spreman za odlazak kad je obuo cipele. Katkad bih se okrenuo taman na vrijeme da ga vidim kako uzima tamnoplavu Pan Am torbu. Poljubio bi me u čelo i rekao: - Pokušaj je zadovoljiti i kloni je se. Nastojao sam ne plakati, ali uvijek bih se rasplakao. Nisam htio da ode. Nisam mu to nikad rekao, ali bio sam siguran da zna. Nakon što je zatvorio ulazna vrata, brojio sam korake koji su mu trebali do prilaza. Čuo sam kako hoda putem od kuće. U mislima sam mogao vidjeti kako skreće lijevo da stigne na autobus za San Francisco. Katkad, kad sam se osjećao hrabar, iskočio bih iz kreveta i otrčao do prozora da uhvatim djelić oca. Obično bih ostao u krevetu i otkotrljao se do toplog mjesta gdje je spavao. Zamišljao sam da ga mogu osjetiti dugo nakon što je otišao. I kad sam prihvatio činjenicu da je doista otišao, duboko u duši osjećao sam se hladno i prazno. Toliko sam volio oca. Želio sam zauvijek biti s njim. Plakao sam u sebi jer nisam znao kad ću ga ponovo vidjeti.

Mjesec dana prije nego što sam krenuo u peti razred, počeo sam vjerovati da za mene nema Boga.

Dok sam sjedio sam u garaži ili čitao u sebi u polumraku spavaće sobe svojih roditelja, shvatio sam da ću ovako živjeti ostatak života. Bog me ne bi ovako pustio. Mislio sam da sam usamljen u borbi, a ta je bitka bila bitka za opstanak.

Kad sam počeo smatrati da nema Boga, potpuno sam se isključio od fizičke boli. Kad god bi me majka tukla, bilo je to kao izivljavanje na krpenoj lutki.

Emocije su se u meni komešale sežući od straha od jakog bijesa. Ali izvana sam bio robot koji otkriva svoje emocije samo onda kad sam mislio da ću zadovoljiti kurvu i da će to meni koristiti. Zadržavao sam suze odbijajući plakati jer joj nisam želio pružiti zadovoljštinu vlastitoga poraza.

Noću više nisam sanjao, niti sam pustio maštu da radi tijekom dana. Nekoć živahni bjegovi da gledam sebe kako letim kroz oblake u žarkoplavim kostimima, bili su sada stvar prošlosti. Kad bih zaspao, duša bi mi prešla u crno ništavilo. Ujutro se više nisam budio osvježen. Bio sam umoran i rekao bih sebi da imam jedan dan manje života na ovom svijetu. Brzo sam obavio zadatke grozeći se svakog trenutka svakog dana. Bez snova shvatio sam da su riječi poput nade i vjere samo slova slučajno sastavljena u nešto bez značenja - riječi za bajke.

Kad sam dobio taj luksuz, hranu, jeo sam poput psa lutalice i roktao poput životinje na majčine zapovijedi. Nije me više bilo briga kad me ismijavala dok sam se žurio da proždrem i najmanji zalogaj. Ništa nije bilo niže od mene. Jedne subote dok sam prao jutarnje suđe, majka je sastrugala neke polupojedene palačinke s tanjura u pseću zdjelicu. Njezini dobro uhranjeni kućni ljubimci jeli su sve dok se nisu prejeli i zatim otišli tražiti mjesto za spavanje. Poslije dok sam spremao neke lonce i zdjele u donji ormar, otpuzao sam na rukama i koljenima do pseće zdjelice i pojeo što je ostalo od palačinki. Dok sam jeo, osjećao sam miris pasa, ali svejedno sam jeo. Nije me bilo briga. Shvaćao sam da ću, ako me kučka uhvati da jedem ono što punim pravom pripada psima, skupo to platiti; ali dobiti hranu na bilo koji način, bio mi je jedini način da preživim.

U nutrini moja je duša postala tako hladna da sam mrzio sve. Čak sam prezirao sunce jer sam znao da se nikad neću moći igrati na njegovoj toplini. Tresao sam se od mržnje kad god sam čuo drugu djecu da se smiju dok se igraju vani. Želudac mi je krulio svaki put kad sam namirisao hranu koja je trebala biti poslužena nekom drugom znajući da nije za mene. Svaki put kad su me zvali gore da igram ulogu obiteljskog roba, želio sam toliko udariti nešto da namlatim te dripece.

Majku sam najviše mrzio i želio sam da umre. Ali prije nego što umre, želio sam da osjeti veličinu moje boli i usamljenosti svih tih godina. Tijekom svih godina dok sam se molio Bogu, uslišao me samo jedanput. Jednoga dana kad sam imao pet ili šest godina, majka me bacala i udarala s jednog kraja kuće na drugi. Te noći, prije nego što sam otišao u krevet, kleknuo sam i molio Boga. Zamolio sam Ga da razboli majku tako da me više ne tuče. Molio sam se dugo i uporno toliko se koncentrirajući da sam otišao u krevet s glavoboljom. Sutradan ujutro, na moje veliko iznenađenje, majka je bila bolesna. Ležala je na kauču cijeli dan jedva se mičući. Budući da je otac bio na poslu, braća i ja smo se brinuli za nju kao da je naš pacijent.

Kako su godine prolazile, a batine postajale jače, razmišljao sam o majčinoj dobi i pokušao izračunati kada će umrijeti. Priželjkivao sam dan kad će njezina duša otići u dubine pakla; samo ću tada biti slobodan.

I oca sam mrzio. Bio je potpuno svjestan pakla u kojem sam živio, ali nije imao hrabrosti da me spasi kao što je obećao više puta u prošlosti. Ali dok sam ispitivao odnos s ocem, shvatio sam da me on smatra dijelom problema. Vjerujem da me smatrao izdajicom. Često kad su se kučka i otac žestoko svađali, majka bi uključila mene. Povukla bi me i tražila da ponovim svaku podlu riječ što ju je otac upotrijebio u prošlim svađama. Potpuno sam shvatio njezinu igru, ali mi nije bilo teško izabrati između njih dvoje. Majčin gnjev bio je daleko gori za mene. Uvijek sam kimao glavom stidljivo govoreći što je željela čuti. Zatim bi vrištala na mene da ponovim riječi u očevoj nazočnosti. Većinu vremena tražila bi da izmislim riječi ako se nisam mogao sjetiti. To me jako mučilo jer sam znao da nastojeći izbjeći batine, grizem ruku koja me hrani. U početku sam pokušao objasniti ocu zašto sam lagao i okrenuo se protiv njega. Isprva mi je govorio da razumije, ali na kraju sam znao da je izgubio vjeru u mene. Umjesto da mi ga bude žao, samo sam ga još više mrzio.

Dečki koji su živjeli gore više mi nisu bili braća. Katkad su me prošlih godina uspijevali malo ohrabriti, ali u ljeto 1972. izmjenjivali su se udarajući me. Izgledalo je da uživaju praviti se važnima. Bilo je očito da su se osjećali nadmoćniji od obiteljskog roba. Kad su mi pristupili, moje je srce postalo tvrdo poput kamena i siguran sam da su vidjeli mržnju koja je isijavala na mom licu. U rijetkoj i ispraznoj pobjedi potihio bih prosiktao riječ šupčina dok se jedan od njih šepirio. Pobrinuo sam se da me ne čuju. Počeo sam prezirati susjede, rođake i sve koji su me ikad poznavali i znali okolnosti u kojima sam živio. Mržnja je bila jedino što mi je preostalo.

U dubini duše mrzio sam sebe više nego ikoga ili išta. Počeo sam sve više vjerovati da je to što mi se događa ili događa oko mene moja pogreška jer sam tako dugo dopuštao. Želio sam ono što drugi imaju, ali nisam vidio način kako to dobiti tako da sam ih mrzio zato što imaju. Želio sam biti jak, ali u sebi sam znao da sam slabić. Nisam imao hrabrosti suprotstaviti se kučki tako da sam znao da zaslužujem sve što mi se dogodilo. Godinama mi je majka ispirala mozak naređujući mi da vičem na glas:

- Mrzim sebe! Mrzim sebe!

- Njezini naponi su se isplatili. Nekoliko tjedana prije nego što sam krenuo u peti razred, mrzio sam se toliko da sam želio biti mrtav.

Škola više nije imala onaj uzbudljivi prizvuk što ga je imala prije mnogo godina. Trudio sam se koncentrirati se na rad u razredu, ali moja prikrivena mržnja bi obično izbila u krivi čas. Jednoga petka popodne zimi 1973., ničim izazvan, izletio sam iz učionice vičući na sve dok sam bježao. Zalupio sam vrata tako jako da sam mislio da će se staklo iznad vrata razbiti. Otrčao sam do zahoda i svojom malom crvenom šakom udarao pločice dok me nije napustila snaga. Nakon toga srušio sam se na pod moleći se za čudo. Nikad nije došlo.

Vrijeme provedeno izvan učionice bilo je barem bolje nego majčina »kuća pakla«. Budući da sam bio otpadnik cijele škole, moji bi suučenicima krenuli odande gdje je majka stala. Jedan od njih bio je Clifford, nasilnik iz školskog dvorišta, koji bi me uhvatio dok sam nakon škole trčao do majčine kuće. Tući me bio je Cliffordov način da se pravi važan pred prijateljima. Mogao sam samo pasti na pod i prekriti glavu dok su me Clifford i njegova banda naizmjenice udarali.

Aggie je bila mučiteljica druge vrste. Nikad joj nije nedostajalo novih i različitih načina da mi kaže koliko želi da jednostavno »crknem«. Bila je pravi snob. Aggie se trudila biti na čelu male skupine djevojka. Osim što su me mučile, pokazivanje fine odjeće bio je jedini smisao života Aggie i njezine klike. Znao sam da me Aggie ne voli, ali nisam shvatio koliko sve do posljednjeg dana škole u četvrtom razredu.

Aggiena je majka bila razrednica u četvrtom razredu. Posljednjeg dana škole Aggie je došla u našu učionicu glumeći kao da joj se povraća i rekla:

- David Pelzer. Smrdljivko će biti sa mnom u razredu sljedeće godine.

- Dan joj nije bio uspješan ako nije ispalila nepristojnu primjedbu na moj račun pred svojim prijateljicama.

Nisam ozbiljno shvaćao Aggie sve do izleta u petom razredu na jednom od jedrenjaka u San Franciscu. Dok sam stajao sam na pramcu broda gledajući vodu, pristupila mi je Aggie s podmuklim smiješkom i šapnula:

- Skoči!

- Izbezumila me pa sam je pogledao u lice pokušavajući shvatiti što misli. Ponovo je progovorila tiho i mirno:

- Rekla sam da skočiš. Znam sve o tebi, Pelzer, i skok ti je jedini izlaz.

Začuo se još jedan glas iza nje.

- Ima pravo, znaš.

- Glas je pripadao Johnu, drugom učeniku, jednom od Aggienenih macho kompića.

Okrenuvši se preko ograde, zagledao sam se u hladnu zelenu vodu što je udarala po drvenoj strani broda. Na trenutak sam zamislio kako padam u vodu znajući da ću se utopiti.

Bila je to utješna pomisao koja je obećavala bijeg od Aggie, njezinih prijatelja i svega što sam mrzio na ovome svijetu. Ali, vratio mi se razum i pogledao sam Johna izravno u oči pokušavajući održati pogled. Nakon nekoliko trenutaka vjerojatno je osjetio moj bijes jer se okrenuo i poveo Aggie sa sobom.

Na početku petog razreda g. Ziegler, moj razrednik, nije imao pojma zašto sam tako problematično dijete. Poslije, kad ga je školska sestra obavijestila zašto sam krao hranu i zašto sam se ovako oblačio, g. Ziegler se posebno trudio postupati sa mnom kao s normalnim djetetom. Jedno od njegovih zaduženja kao pokrovitelja školskih novina bilo je osnovati dječji odbor koji će naći ime za novine. Smislio sam odlično ime i nakon tjedan dana moje je ime bilo među drugima na školskom izboru za najbolji naziv za novine. Moj je prijedlog glatko pobijedio. Toga dana nakon glasovanja g. Ziegler me pozvao i rekao da se ponosi što je moj naziv bio najbolji. Upijao sam to kao spužva. Nitko mi nije rekao nešto tako pozitivno toliko dugo da sam gotovo proplakao. Potkraj dana, pošto me uvjerio da nisam u nevolji, g. Ziegler mi je dao pismo da ga odnesem majci.

Ushićen, trčao sam do majčine kuće brže nego ikada. Kao što sam mogao i očekivati, moja je sreća bila kratkog vijeka. Kučka je rastvorila pismo, pročitala ga brzo i stala se podrugivati:

- Pa, g. Ziegler kaže da se trebam ponositi što si dao ime školskim novinama. Također tvrdi da si jedan od najboljih učenika u razredu. Pa zar nisi poseban?

- Iznenada, glas joj je postao hladan kao led. Podigla je prst i prijetila mi je ispred lica sikćući: - Da si razumio jednu stvar, ti mali kurvin sine! Ne možeš ništa učiniti da bi me zadivio! Razumiješ? Ti si nitko i ništa! Stvar! Ti ne postojiš! Ti si kopile! Mrzim te i želim da umreš! Umreš! Čuješ li me? Umreš!

Pošto je razderala pismo na komadiće, majka se okrenula i vratila gledati televiziju. Stajao sam nepomično zagledan u pismo što je poput pahuljica ležalo ispod mojih nogu. Iako sam stalno slušao te riječi, ovaj put me riječ »stvar« zapanjila kao nikad prije. Oduzela mi je vlastito postojanje. Dao sam sve što sam mogao da postignem bilo što pozitivno kako bih dobio njezino priznanje. Opet nisam uspio. Srce mi je potonulo dublje nego ikada prije. Majčine riječi više nisu dolazile od alkohola; dolazile su iz srca. Bilo bi mi lakše da je došla nožem i sve okončala.

Kleknuo sam pokušavajući sastaviti što više komadića pisma. To je bilo nemoguće. Bacio sam ih u smeće i želio da moj život završi. Iskreno sam u tom trenutku vjerovao da će mi smrt biti bolja nego izgledi za bilo koju vrstu sreće. Nisam bio ništa drugo nego »Ono«.

Moj moral je postao tako nizak da sam se na neki samouništavajući način nadao da će me ubiti. Na kraju sam vjerovao i da hoće. U mojim mislima bilo je samo pitanje vremena kad će to učiniti. Tako sam je počeo namjerno živcirati. Nadao sam se da ću je dovoljno isprovocirati da okonča moj jad. Počeo sam nemarno obavljati poslove. Namjerno ne bih obrisao pod u kupaonici nadajući se da će se majka ili netko od njezinih kraljevskih podanika poskliznuti i pasti te se pri tom ozlijediti na tvrdom podu. Kad sam prao večernje suđe, ostavljao sam komadiće hrane na tanjurima. Želio sam da kučka zna da mi više nije stalo.

Kako se moj stav počeo mijenjati, postajao sam sve buntovniji. Kriza je izbila jednog dana u dućanu. Obično bih ostao u autu, ali iz nekog razloga majka me odlučila povesti unutra. Naredila mi je da držim jednu ruku na kolicima te da pognem glavu prema podu.

Namjerno nisam poslušao niti jednu zapovijed. Znao sam da ne želi raditi scene u javnosti tako da sam hodao ispred kolica pazeći da budem od nje barem na udaljenosti ruke. Ako su moja braća bilo što komentirala o meni, uzvratilo bih. Rekao sam si da više neću biti ničije smeće.

Majka je znala da nas drugi kupci promatraju i da nas mogu čuti tako da me nekoliko puta uzela za ruku i rekla mi ugodnim glasom neka se smirim. Osjećao sam se vrlo živ znajući da sam u dućanu siguran, ali sam isto tako znao da ću skupo to platiti kada jednom izađemo. Kao što sam i mislio, majka me dobro opalila prije nego što smo došli do karavana. Čim smo ušli u auto, naredila mi je da legnem na pod stražnjeg sjedala gdje su se njezini dečki izmjenjivali gazeći me nogama zato što sam bio bezobrazan prema njima i majci. Čim smo ušli u kuću, majka je smiješala posebnu porciju amonijaka i klora. Vjerojatno je pogodila da sam upotrebljavao krpu kao masku jer ju je bacila natrag u kantu. Čim je zalupila vratima kupaonice, pohitao sam do ventilatora. Nije se upalio. Svježi zrak nije pristizao. Vjerojatno sam se u kupaonici nalazio više od sat vremena jer su sive pare ispunile malu prostoriju sve do poda. Oči su mi se ispunile suzama koje su, činilo se, još više aktivirale otrov. Kad je majka napokon otvorila vrata, srnuo sam u hodnik, ali njezina me ruka zgrabila za vrat. Pokušala mi je gurnuti lice u kantu, ali sam se borio pa nije uspjela. Moja plan pobune također je propao. Nakon dužeg incidenta s »plinskom komorom« vratio sam se svojoj bijedi, ali duboko u sebi još sam osjećao kako pritisak raste poput vulkana čekajući da prodre iz dubine moje duše.

Jedino što mi je održavalo zdravi razum bio je moj mali brat Kevin. Bio je lijepo dijete i volio sam ga. Tri i pol mjeseca prije nego što se rodio, majka mi je dopustila da gledam crtice za Božić. Nakon programa, iz razloga koji mi nisu bili jasni, naredila mi je da sjednem u sobu svoje braće. Nakon nekoliko minuta uletjela je u sobu i stavila mi ruke oko vrata te me počela daviti. Okretao sam glavu na sve strane pokušavajući se izmigoljiti iz njezina stiska.

Kad sam počeo gubiti svijest, instinktivno sam je udario po nogama prisilivši je da se odmakne od mene. Uskoro mi je bilo žao zbog toga.

Mjesec dana nakon majčina pokušaja da me zadavi, rekla mi je da sam je tako jako udario u trbuh da će dijete imati stalni poremećaj. Osjećao sam se poput ubojice. Majka nije stala samo na tome. Imala je nekoliko raznih verzija incidenta za svakoga tko bi slušao. Rekla je da me pokušala zagrliti, a ja sam je stalno udarao u trbuh. Tvrdila je da sam je udarao jer sam bio ljubomoran na novu bebu. Rekla je da sam se bojao da će nova beba dobiti više njezine pažnje. Stvarno sam volio Kevina, ali budući da mi nije bilo dopušteno čak ni da ga pogledam, kao uostalom ni svoju braću, nisam imao prilike pokazati kako sam se osjećao. Dobro se sjećam jedne subote kad je majka povelala ostale dečke na utakmicu baseballa u Oakland ostavivši oca da čuva Kevina dok sam ja radio. Nakon što sam završio s poslom, otac je pustio Kevina iz krevetića. Uživao sam dok sam ga gledao kako puže u svom slatkom odijelcu. Mislio sam da je lijep. Kad je Kevin podigao glavu i nasmiješio mi se, srce mi se razgalilo. Zbog njega sam nakratko zaboravio svoju patnju. Njegova je nevinost bila hipnotička dok sam ga slijedio po kući, čistio slinu s njegovih usta i bio korak iza njega tako da se ne ozlijedi. Prije nego što se majka vratila, igrao sam se s njim križ kras matijaž. Zvuk Kevinova smijeha ispunio mi je srce toplinom i poslije, kad god sam bio depresivan, mislio sam na njega. Smijao sam se u sebi kad sam čuo kako Kevin ciči od radosti.

Moja kratka ljubav prema Kevinu brzo je prošla, a mržnja se ponovo pojavila. Borio sam se da zakopam osjećaje, ali nisam mogao. Znao sam da mi nije suđeno biti voljen. Znao sam da nikad u životu neću voljeti svoju braću. I, što je najgore, znao sam da je samo pitanje vremena kad će me i Kevin mrziti kao i ostali.

Te je jeseni majka počela usmjeravati svoje frustracije na više strana. Ne samo da me prezirala više nego ikada, nego se počela otuđivati i od prijatelja, muža, brata, pa čak i vlastite majke. Kao malo dijete znao sam da se majka nije slagala sa svojom obitelji. Mislila je da joj svi žele određivati što mora raditi. Nikad se nije osjećala opuštenom, osobito ne s vlastitom majkom koja je također bila osoba jake volje. Baka bi obično nudila majci da joj kupi novu haljinu ili da je odvede kozmetičarki. Ne samo da je majka odbijala ponude, nego je vikala i vrištala sve dok baka ne bi napustila kuću. Katkad mi je baka pokušala pomoći, ali bi to samo pogoršalo stvari. Majka je insistirala da njezin izgled i način na koji odgaja obitelj »nije ničiji prokleti posao«. Nakon nekoliko takvih sukoba, baka je vrlo rijetko posjećivala majčinu kuću.

Kako su se bližili praznici, majka se sve više preko telefona svađala s bakom. Zvala je vlastitu majku svim mogućim groznim imenima koje je mogla smisliti. Razmirice između majke i bake bile su loše za mene jer bi se nakon njihove bitke majka iskaljivala na meni. Jednom sam iz podruma čuo majku kako zove braću u kuhinju i govori im da više nemaju baku niti ujaka Dana. Majka je bila jednako bezobzirna prema ocu. Kad bi došao kući u posjet ili ostati jedan dan, počela bi vrištati na njega čim bi se pojavio na vratima. Posljedica je bila da bi često kući dolazio pijan. Da bi se klonio majci s puta, otac bi često provodio vrijeme na čudnim poslovima izvan kuće. Njezin gnjev je dopirao čak na posao. Često bi nazivala oca u postaju i zvala ga različitim imenima. »Bezveznjak« i »Pijanac« bila su dva omiljena imena. Nakon nekoliko poziva vatrogasac koji se javljao na telefon spustio bi slušalicu i ne bi zvao oca. To bi razbjesnilo majku i ona bi se opet iskalila na meni.

Nakon nekog vremena majka je zabranila ocu da dolazi kući i jedini put kad smo ga vidjeli bilo je kad smo išli u San Francisco podići njegovu plaću. Jedanput smo se na tom putu vozili kroz Golden Gate Park. Iako je u meni kipio bijes, vratio sam se u dobra vremena kad je park toliko značio cijeloj obitelji. I moja su braća bila tiha tog dana kad smo se vozili parkom. Svi su nekako osjetili da je park izgubio čar i da ništa više neće biti isto. Mislim da su i moja braća osjetila da su dobra vremena i za njih završila.

Nakratko se majčin stav prema ocu promijenio. Jedne nedjelje majka nas je sve skupila u auto i tražila od dućana do dućana ploču s njemačkim pjesmama. Željela je stvoriti poseban ugođaj za oca kad se vrati doma. Provela je većinu tog popodneva pripremajući gozbu s istim entuzijazmom koji ju je vodio godinama prije. Trebali su joj sati da uredi kosu i stavi šminku. Majka je čak obukla haljinu, što je vratilo sjećanja na osobu kakva je nekad bila. Mislio sam da je Bog zasigurno odgovorio na moje molitve. Dok je hodala po kući poravnavajući sve što je mislila da ne stoji dobro, mislio sam samo na hranu. Znao sam da će se malo smekšati i pustiti me jesti s obitelji. No, to je bila uzaludna nada.

Vrijeme je polako prolazilo do kasnog popodneva. Očekivali smo da otac dođe kući oko jedan popodne i svaki put kad je majka čula kako se približava auto, odjurila bi do ulaznih vrata čekajući da ga pozdravi raširenih ruku. Nekako nakon četiri sata popodne, otac je došao teturajući s prijateljem s posla. Svečani ugođaj i postav iznenadili su ga. Iz spavaonice sam čuo majčin napregnuti glas dok je pokušala biti dodatno pažljiva prema ocu. Nakon nekoliko minuta otac je doteturao u spavaću sobu. Gledao sam ga u čudu. Nikad ga nisam vidio tako pijana. Nije trebao ni otvoriti usta da osjetim alkohol. Oči su mu bile više nego krvave i činilo se da mu je veći problem stajati nego ih držati otvorenima. Čak prije nego što je otvorio vrata ormara, znao sam što namjerava učiniti. Znao sam zašto je došao kući. Dok je punio plavu torbu, počeo sam plakati u sebi. Želio sam se toliko smanjiti da uskočim u njegovu torbu i pođem s njim.

Kad se završio pakirati, otac je kleknuo i nešto mi promumljao. Što sam ga duže gledao, to su mi noge više klecale. Um mi je bio tup od pitanja. Gdje je moj junak? Što mu se dogodilo? Dok je otvarao vrata da izađe iz spavaće sobe, pijani prijatelj se sudario s ocem i umalo ga srušio na pod.

Otac je kimnuo glavom i rekao tužnim glasom:

- Ne mogu više podnositi sve ovo. Tvoju majku, ovu kuću, tebe. Ne mogu više. - Prije nego što je zatvorio vrata spavaće sobe, jedva sam ga mogao čuti kako je promumljao:

- Ž ... Žao ... Žao mi je.

Te je godine večera za Dan zahvalnosti bila promašaj. Nekom gestom dobre volje majka mi je dopustila jesti za stolom s obitelji. Uvukao sam se potihom se koncentrirajući da ne kažem ili učinim nešto što bi moglo razbjesniti majku. Osjećao sam napetost između roditelja. Jedva su progovorili, a braća su u tišini žvakala hranu. Večera je jedva završila kad su izbile oštre riječi. Nakon što je svađa završila, otac je otišao. Majka je posegnula u jedan od ormara za bocom pića i smjestila se na kraj kauča. Sjedila je sama i točila si alkohol čašu za čašom. Dok sam čistio stol i prao suđe, vidio sam da ovaj put nisam jedini na kojeg je utjecalo majčino ponašanje. Braća su, čini se, iskusila isti strah koji me proživljavao tolike godine.

Kratko vrijeme majka i otac su pokušali biti ljubazni jedno prema drugome. Do Božića su se oboje umorili od tog cirkusiranja. Napor da međusobno budu tako ljubazni stajao ih je više nego je ijedno od njih moglo podnijeti. Dok sam sjedio na vrhu stubišta, a moja braća završavala otvaranje darova, mogao sam čuti kako razmjenjuju žestoke riječi. Molio sam da se nekako pomire, ako ništa drugo, onda ovoga posebnog dana. Dok sam sjedio na podrumskim stubama tog božićnog jutra, shvatio sam da ako Bog želi da majka i otac budu sretni, ja moram umrijeti.

Nakon nekoliko dana majka je spakirala očeve stvari u kutije i odvezla se s mojom braćom i sa mnom do nekog mjesta nekoliko blokova udaljenog od vatrogasne postaje. Otac je čekao ispred nekog prljavog motela. Njegovo je lice odavalo olakšanje. Moje je srce potonulo. Nakon godina beskorisnih molitvi, znao sam da se to napokon dogodilo. Moji su se roditelji rastali. Stisnuo sam šake tako jako da sam mislio da će mi se prsti zabiti u dlanove. Dok su majka i dečki otišli u očevu sobu u motelu, ja sam sjedio u autu proklinjući njegovo ime. Toliko sam ga mrzio što je pobjegao od obitelji. Ali možda sam više bio ljubomoran jer je on pobjegao, a ja nisam. Još sam morao živjeti s majkom. Prije nego što je majka odvezla auto, otac se nagnuo do otvorenog prozora gdje sam sjedio i dao mi paket. Bili su to neki podaci što je obećao da će mi nabaviti za referat u školi. Znao sam da mu je laknulo što je pobjegao od majke, ali vidio sam i tugu u očima dok smo odlazili prema središtu grada.

Povratak u Daly City je bio ozbiljan. Kad su braća govorila, činila su to tihim tonovima da ne uzrujaju majku. Kad smo bili na izlazu iz grada, majka je pokušala ugoditi dečkima odvevši ih u McDonald's. Kao i obično, ja sam sjedio u autu. Pogledao sam kroz otvoreni prozor u nebo. Dosadni sivi pokrivač prekrivio je sve. Mogao sam osjetiti hladne kapljice magle na svom licu. Dok sam gledao maglu, postao sam preplašen. Znao sam da je sad ništa ne može zaustaviti.

Ono malo nade što sam imao, sad je nestalo. Nisam imao volje nastaviti. Osjećao sam se kao čovjek koji čeka smrtnu kaznu, samo ne zna vrijeme kad će biti izvršena.

Želio sam srnuti iz auta, ali sam bio previše preplašen da se maknem i centimetar. Zbog te sam se slabosti mrzio. Umjesto da pobjegnem, stisnuo sam paket što mi ga je otac dao i pomirisao ga pokušavajući upiti miris očeve kolonjske vode.

Kad nisam uspio upiti nikakav miris, počeo sam jecati. U tom trenutku mrzio sam Boga više nego bilo koga drugog na ovom ili onom svijetu. Bog je godinama znao za moje bitke, ali je samo stajao i promatrao kako se stvari kreću od lošeg prema gore. Čak mi nije htio dati ni trag očeva Old Spicea, vodice nakon brijanja. Bog mi je potpuno oduzeo najveću nadu. U sebi sam proklinjao Njegovo ime želeći da se nikad nisam rodio.

Mogao čuti kako se majka i dečki približavaju autu. Brzo sam obrisao suze i vratio se u unutarnju sigurnost svog očvrstnutog oklopa. Dok je majka izlazila iz parkirališta McDonald'sa, pogledala me i podrugljivo se nasmiješila: - Sad si moj. Šteta što ti otac nije tu da te zaštiti. - Znao sam da su sve moje obrane beskorisne. Neću preživjeti. Znao sam da će me ubiti, ako ne danas, onda sutra. Tog sam dana poželio da majka ima milosti i ubije me brzo.

Dok su braća žderala hamburgere, bez njihova znanja sklopio sam ruke, pognuo glavu, zatvorio oči i molio iz svega srca. Kad je karavan stao na prilazu, osjetio sam da je došlo vrijeme. Prije nego što sam otvorio vrata karavana, pognuo sam glavu i s mirom u srcu prošaptao:

- ... I izbavi me od zla.

- Amen.

Tako sam ostao živ.

Dok stojim okrenut ljepoti beskrajnog Tihog oceana, kasni popodnevni povjetarac piri s brda iza mene. Kao i uvijek, prekrasan je dan. Sunce je pri kraju zalaza. Čarolija tek počinje. Nebo je spremno gorjeti od divote dok prelazi od nježnoplave boje do žarkonarančaste. Gledajući prema zapadu, zagledan sam sa strahopoštovanjem u hipnotičku moć valova. Divovska kresta dobiva oblik, a zatim se razbija gromoglasnim udarcem u obalu. Nevidljiva izmaglica udara mi u lice trenutak prije nego što mi bijela zapjenjena voda gotovo prekrije noge. Nabubrela pjena brzo uzmiče pred snagom udaranja mora. Odjednom je komad drva izbačen na obalu. Čudnog je, izokrenutog oblika. Drvo je puno rupa, ali glatko i izbljedjelo od vremena provedenog na suncu. Sagnem se da ga podignem. Dok mi se prsti ispružaju, voda odvlači drvo natrag u more. Na trenutak mi se čini da se drvo bori ostati na površini. Ostavlja trag za sobom prije nego što dospije u vodu gdje se divlje tržne prije nego što se preda oceanu.

Divim se drvu razmišljajući kako me podsjeća na vlastiti bivši život. Moj je početak bio iznimno buran; bio sam vučen u svim smjerovima. Što mi je stanje postajalo sablasnije, to sam više osjećao kako me neka golema sila uvlači u divovsku podzemnu struju. Borio sam se što sam jače mogao, ali činilo se da ciklus nikada ne završava. Dok se iznenada, bez upozorenja, nisam oslobodio.

Tako sam sretan. Moja mračna prošlost sada je iza mene. Koliko je god bilo loše, čak sam tada u konačnoj analizi znao da će moj život ovisiti o meni samome. Obećao sam si da ako izađem živ iz tog stanja, moram nešto učiniti od sebe.

Biti što bolja osoba. Danas to jesam. Potrudio sam se napustiti prošlost te prihvatiti činjenicu da je taj dio života bio samo djelić mog života. Znao sam da se negdje nalazi crna rupa koja čeka da me uvuče i zauvijek kontrolira moju sudbinu, ali samo ako joj ja dopustim. Preuzeo sam pozitivni nadzor nad vlastitim životom.

Tako sam blagoslovljen. Izazovi prošlosti izuzetno su me iznutra ojačali. Brzo sam se prilagodio naučivši kako preživjeti u lošoj situaciji. Naučio sam tajnu unutrašnje motivacije. Iskustvo mi je omogućilo drukčiji pogled na život koji drugi možda nisu nikad upoznali. Izuzetno cijenim neke stvari koje drugi uzimaju zdravo za gotovo. Na tom putu počinio sam neke pogreške, ali imao sam sreću da im se othrvam. Umjesto da se bavim prošlošću, održao sam isto žarište koje sam usvojio prije mnogo godina u garaži znajući da je Gospod uvijek iza mene, da mi daje tiho ohrabrenje i snagu kad je najviše trebam.

Moje se blaženstvo sastojalo u tome što sam imao prilike susresti tolike ljude koji su pozitivno utjecali na moj život. Beskrajno more lica me podbada i poučava napraviti pravi izbor te mi pomažu u potrazi za uspjehom. Poticali su da moja glad prevlada. Želeći raditi razne stvari, prijavio sam se u zrakoplovstvo Sjedinjenih Američkih Država otkrivši povijesne vrijednosti te usađeni osjećaj ponosa i pripadnosti koje do tada nisam poznao.

Nakon godina borbe moj cilj je postao jasan; jer, iznad svega, shvatio sam da je Amerika prava država u kojoj netko s vrlo skromnim počecima može postati pobjednik.

Eksplzivno udaranje valova vraća me u stvarnost. Komad drva što sam ga promatrao nestaje u vrtložnoj vodi. Bez oklijevanja okrećem se i idem prema svom kamionetu. Sljedeći trenutak jurim Toyotom zmijolikim zavojima vozeći do tajne utopije. Prije mnogo godina kad sam živio u mraku, sanjao sam o svom tajnom mjestu. Sada, kada god mogu pobjeći, uvijek se vraćam na rijeku. Nakon što stanem pokupiti dragocjeni teret na Rio Villi pokraj Monte Rija, vraćam se na malu asfaltnu cestu. Za mene to je utrka s vremenom jer će sunce uskoro zaci i jedan od mojih životnih snova će se ostvariti.

Dok ulazim u stari grad Guernville, kamionet s pogonom na sva četiri kotača od brzine zvuka prelazi na puževu brzinu. Pritišćem kočnicu prije nego što skrećem desno na Riverside Drive. Spuštenih prozora punim pluća slatkim pročišćenim zrakom sekvoja koje se uzdižu i nježno njišu gore-dolje. Zaustavljam bijelu Toyotu ispred istog doma gdje smo tako davno moja obitelj i ja boravili tijekom ljetnih praznika. Riverside Drive 17426. Kao i mnoge stvari, i kuća se promijenila. Prije mnogo godina dvije male spavaće sobe dodane su iza kamina. Nejasan pokušaj širenja male kuhinje proveden je prije poplave 1986. Čak i snažni panj drveta gdje smo prije mnogo godina braća i ja provodili beskonačne sate penjući se, sada propada. Samo tamni cedreni strop na kolibi i kamini kamin su ostali nepromijenjeni.

Osjećam se pomalo tužno dok se okrećem hodajući po šljunčanoj cestici. Zatim, pobrinuvši se da ne smetam nikome, vodim sina Stephena kroz mali prolaz iza iste kuće kroz koji su moji roditelji vodili braću i mene prije mnogo godina. Poznajem vlasnika i znam da mu to neće smetati. Bez riječi, moj sin i ja gledamo prema zapadu. Russian River je isti kao što je bio, tamnozelen i gladak poput stakla dok teče uvijek tako nježno u snažni Tihi ocean. Plave sojke se dozivaju dok lebde kroz zrak prije nego što nestanu među sekvojama. Nebo je sad okupano tračcima narančastog i plavog. Još jednom duboko udišem i zatvaram oči čuvajući trenutak kao što sam to radio prije mnogo godina.

Dok otvaram oči, jedna suza mi poteče niz obraz. Kleknem i zagrlim Stephena oko ramena. Bez oklijevanja on nasloni svoju glavu i poljubi me.

- Volim te, tata.

- I ja tebe - odgovaram. Moj sin pogleda u zatamnjeno nebo. Što se trudi uhvatiti sunce što nestaje. - Ovo mi je najmiljenije mjesto na cijelom svijetu! - izjavi Stephen.

Grlo mi se skupilo. Potočić suza počinje se slijevati.

- I moje - odgovaram.

- I moje.

Stephen je u tom čarobnom razdoblju nevinosti, ali mudar je za svoje godine. Još mi slane suze teku niz lice. Stephen se smiješi i pušta me da zadržim dostojanstvo. Ali zna zašto plačem. Stephen zna da su to suze radosnice.

- Volim te, tata.

- I ja tebe, sine. Slobodan sam.

Kao dijete koje je živjelo u mračnom svijetu, bojao sam se za život i mislio da sam sam. Kao odrastao znam da nisam bio sam. Postoje na tisuće zlostavljane djece.

Izvori podataka su različiti, ali se procjenjuje da je jedno od petero djece u našoj zemlji fizički, emocionalno ili seksualno zlostavljano. Nažalost, još postoji neobaviještena javnost koja smatra da većinu zlostavljanja predstavljaju roditelji koji u svojem »pravu« discipliniranja djece malo pretjeraju.

Ti isti ljudi vjeruju da previše discipline neće pratiti dijete do odrastanja. Tragično su neobaviješteni. Odrasla osoba koja je u djetinjstvu bila žrtva zlostavljanja može iskaliti svoje frustracije na društvu ili onima koje on ili ona vole. Javnost je dobro obaviještena o većini rijetkih slučajeva. Neobične nesreće privlače medije i podižu gledanost. Čuli smo za oca odvjetnika koji bi odalamio dijete prije spavanja tako da se dijete onesvijestilo. Čuli smo za oca koji je utapao malo dijete u zahodu. Oba su djeteta umrla. U bizarnijem slučaju majka i otac su svaki ubili po jedno dijete i sakrivali njihova tijela gotovo četiri godine. Postoje i drugi razvikani slučajevi poput zlostavljanog djeteta koje je izraslo u strašnog ubojicu koji je ubijao po McDonald'su nevine žrtve sve dok mu policija nije oduzela život. Češći su nepoznati koji nestanu poput dječaka beskućnika koji spava ispod mosta na autocesti i naziva kartonsku kutiju svojim domom. Svake godine tisuće zlostavljanih djevojčica bježi od kuće i prodaje svoja tijela da prežive. Ostali krenu novim smjerom pridružujući se bandama koje su predane nasilju i uništavanju.

Mnoge žrtve dječjeg zlostavljanja skrivaju svoju prošlost duboko u sebi, tako duboko da je mogućnost da i sami postanu zlostavljači, nezamisliva. Žive normalnim životom, postaju muževi i žene, podižu obitelji i grade karijere. Ali, obični problemi svakodnevnoga života prisile bivšu žrtvu zlostavljanja ponašati se kako je naučila kao dijete. Supružnici i djeca tada postanu objekt frustracija i tako se, a da nitko to ne zna, zatvara beskrajni krug ciklusa mržnje.

Neke žrtve zlostavljanja ostanu tiho zaključane u svoje oklope. Oni su pošli drugim putem vjerujući da će, ako ne priznaju prošlost, ona otići. Čini se kako vjeruju da Pandorina kutija mora ostati zatvorena. Svake se godine u našoj zemlji milijuni dolara slijevaju u agencije za zaštitu djece. Ti su dolari namijenjeni lokalnim programima poput domova za nezbrinutu djecu i odgojnih domova. Postoje novčane donacije za tisuće privatnih organizacija čiji je cilj spriječiti zlostavljanje djece te savjetovati roditelje zlostavljače i žrtve. Svake godine taj broj raste. Godine 1990. u Sjedinjenim Državama prijavljeno je više od 2,5 milijuna slučajeva zlostavljanja djece. Godine 1991. taj broj je porastao na više od 2,7 milijuna. Dok ovo pišem, procjena iznosi više od 3 milijuna.

Zašto? Što uzrokuje tragično zlostavljanje djece? Je li to doista tako grozno kako kažu? Može li se zaustaviti? I možda najvažnije od svih pitanja, kako izgleda zlostavljanje kroz dječje oči?

Ovo što ste upravo pročitali, priča je o običnoj obitelji koju je uništila njezina skrivena tajna. Priča ima dva cilja: prvi je upoznati čitatelja kako se nježni, brižni roditelj može promijeniti u hladno čudovište zlostavljača koje izivljava svoje frustracije na nemoćnom djetetu; drugi je konačno preživljavanje i trijumf ljudskoga duha nad naizgled nepremostivim zaprekama.

Neki će čitatelji smatrati priču nestvarnom i uznemirujućom, ali zlostavljanje djece je uznemirujući fenomen, što je stvarnost našega društva. Zlostavljanje djece ima domino-efekt što se širi na sve u obitelji. Uzima veliki danak na djetetu i širi se na užu obitelj, na supružnika koji je često rastrgan između djeteta i drugog supružnika. Odavde ide do druge djece u obitelji koja ne razumiju i također se osjećaju ugrožena. Uključeni su i susjedi koji čuju vrisku, ali ne reaguju; učitelji koji vide modrice i moraju raditi s djetetom koje je previše rastreseno da bi učilo; rođaci koji bi se htjeli umiješati, ali ne žele ugroziti dobre odnose.

To je više od priče o preživljavanju. To je priča o pobjedi i slavlju. Čak i u najmračnijim trenucima, srce je neosvojivo. Važno je da tijelo preživi, ali razumnije se da ljudski duh prevlada.

Ovo je moja i samo moja priča. Godinama sam bio osuđen na tamu svog uma i srca, bio sam sam i jadan »gubitnik«. Isprva sam samo želio biti kao drugi, ali je ta motivacija rasla. Želio sam biti »pobjednik«. Više od trinaest godina služio sam svojoj zemlji u vojsci. Sad služim svojoj zemlji održavajući seminare i radionice onima kojima treba pomažući im da slome okove. Donosim poruku zlostavljanoj djeci i onima koji rade s njima. Od nekoga tko je to preživio.

Donosim razmišljanja rođena u okrutnoj stvarnosti zlostavljanog djeteta koje se održalo nadom u bolje sutra. I najvažnije, slomio sam krug i postao otac čija je jedina krivnja što razmazuje sina ljubavlju i ohrabrenjem.

Danas postoje milijuni ljudi u našoj zemlji kojima očajnički treba pomoć. Moj je cilj pomoći onima kojima pomoć treba. Vjerujem da je važno da ljudi znaju da, bez obzira na to što se zbilo u njihovoj prošlosti, mogu nadići tamnu stranu i otisnuti se u svjetliji svijet. Možda je paradoks u tome da bez zlostavljanja u prošlosti možda ne bih bio to što danas jesam. Zbog tame u djetinjstvu duboko cijenim život. Bio sam dovoljno sretan da pretvorim tragediju u trijumf. To je moja priča.

Možda nikad prije u povijesti naše zemlje nije obitelj bila pod većim pritiskom. Gospodarske i društvene promjene gurnule su obitelj do ruba i izazvale učestalo zlostavljanje djece. Ako društvo dođe do granice s problemom, to se mora otkriti. Jednom kad se otkrije, uzroci zlostavljanja djece mogu se razumjeti i pomoć može doista započeti. Djetinjstvo treba biti bezbrižno, igranje na suncu; ne život u noćnoj mori, u tami svoje duše.

Učitelj...

Rujan 1992. počeo je za mene kao tipičan mjesec kada se vraćam u školu. U 22. godini učiteljevanja pronašao sam uobičajeni grozničavi metež. Bilo je tu gotovo 200 novih učenika čija sam imena morao zapamtiti te nekoliko novih članova zbornice kojima je trebalo poželjeti dobrodošlicu. Bio je to oproštaj od ljetnih praznika i pozdrav novim odgovornostima te godišnji povuci-potegni iz Sacramenta za novac za škole. Ništa se naizgled nije promijenilo u vezi s početkom školske godine sve dok nisam dobio telefonsku poruku 21. IX. koja me bolno vratila 20 godina unatrag:

- Neki David Pelzer moli da se javiš njegovu agentu zbog izvješća o zlostavljanju djece prije dvadeset godina. Prošlost se vratila vrlo brzo.

O da, kako sam se dobro sjećao Davida Pelzera! Bio sam nedavno diplomirao, novi učitelj, i kad pogledam unatrag, znao sam vrlo malo o stvarnome svijetu svog izabranog poziva. A ono o čemu sam najmanje znao, bilo je zlostavljanje djece. U ranim 1970-im nisam znao da postoji zlostavljanje djece. Ako sam i znao, to je ostalo je u »ormaru« kao odjeća što je izašla iz mode. Toliko smo naučili, ali još moramo ići jako daleko.

Moje su se misli vratile u školu Thomas Edison u Daly Cityju u Kaliforniji, u rujan 1972. Ušao je mali David Pelzer kao jedan od mojih učenika petog razreda. Tada sam bio naivan, ali obdaren osjetljivošću koja mi je govorila da se u Davidovu životu nešto grozno događa. Krađa hrane iz obroka drugih učenika pripisivala se ovom mršavom tužnom dječaku.

Modrice što su izazivale pitanja pojavljivale su se na otvorenim dijelovima tijela. Sve je upućivalo na jednu stvar: ovo su dijete tukli i kažnjavali na načine izvan uobičajene roditeljske prakse. Prošlo je nekoliko godina kad sam shvatio da je ono što sam gledao u razredu bio treći najgori slučaj zlostavljanja djeteta prijavljen u cijeloj državi Kaliforniji.

Nije moje da iznosim sve slikovite podatke koje smo moji kolege i ja vidjeli i prijavili vlastima prije toliko godina. To ostaje Davidova povlastica i prilika u ovoj knjizi. Ali divna je prilika za ovog mladića da istupi i ispriča svoju priču tako da druga djeca ne trpe. Duboko se divim njegovoj hrabrosti što je to učinio.

Želim ti sve najbolje, Davide. Uopće ne dvojim koliko si doista daleko dospio.

Valerie Bivens
Socijalna radnica

Kao socijalna radnica u Službi za zaštitu djece u Kaliforniji previše znam o učestalosti i okrutnosti zločina protiv djece. Ova je knjiga prikaz nezamislivog zlostavljanja jednog djeteta. Pratimo djetetova razmišljanja dok prolazi kroz strašan kontinuum od idealnog obiteljskog života do »ratnog zarobljenika« u vlastitom domu. Ovu priču s čitateljem dijeli preživjeli, čovjek iznimne hrabrosti i moralne čvrstine.

Nažalost, javnost nije svjesna razmjera zlostavljanja djece. Ta djeca, žrtve groznih zločina, prečesto ne mogu govoriti o svojim zlostavljačima ili protiv njih. Njihov bijes i bol okreću se prema njima samima ili drugima njima bliskima te se ciklus nastavlja.

Čujemo sve više o zlostavljanju djece. Filmovi i članci u novinama o tome postaju češći, ali slučajevi se većinom prikazuju senzacionalistički, a mi se previše udaljujemo da bismo razumjeli stvarnost i bol djeteta žrtve. Ova knjiga prosvjetljuje i obrazuje. Dok s Davidom prolazimo kroz strah, gubitak, izolaciju, bol i bijes te napokon nadu, mračni svijet zlostavljanog djeteta postaje bolno jasan.

Postajemo svjesni djetetova plača putem očiju, ušiju i tijela Davida Pelzera. Također osjećamo žrtvinu dušu koja ide od nepodnošljive boli do konačnog trijumfa.

David je umirovljeni pripadnik Američkog ratnog zrakoplovstva. Imao je važnu ulogu u operacijama Pravičan cilj, Pustinjski štit i Pustinjska oluja. Dok je služio u zrakoplovstvu, David je surađivao u Juvenile Hallu i drugim programima u vezi s »Ugroženom mladeži« po cijeloj državi Kaliforniji. Davidova jedinstvena dostignuća doživjela su priznanje brojnim nagradama i osobnim zahvalnicama bivših predsjednika Ronalda Reagana i Georgea Busha. Godine 1990. primio je nagradu J. C. Pennev Golden Rule. U siječnju 1993. David je odlikovan kao jedan od Deset vrsnih mladih Amerikanaca. David se pridružio uglednoj skupini među kojima su John F. Kennedv, Richard Nixon, Anne Bancroft, Orson Welles, Elvis Preslev, Walt Disnev i Nelson Rockefeller. U studenome 1994. Dave je kao jedini državljanin Sjedinjenih Država dobio nagradu Istaknuta svjetska mlada osoba u Kobeu u Japanu za napore u borbi protiv zlostavljanja djece i sprečavanja šutnje drugih ljudi. David je također imao čast nositi 1996. godine olimpijski plamen koji predstavlja neslomljivi ljudski duh.

David je autor Izgubljenog dječaka, drugog dijela trilogije, te posljednjeg dijela, Čovjek zvan Dave. Kad nije na putu ili sa svojim sinom Stephenom, Dave živi mirnim životom na Rancho Mirageu u Kaliforniji sa ženom.

Prijevod : Krešimir Lipovšćak

Tisak : Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb